

poročila o delu

SKUPŠČINA ZVEZE DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE

V Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani je bila 8. aprila skupščina Zveze društev medicinskih sester Slovenije (Zveze). Seznam delegatov in zapisnik skupščine hrani delovna skupnost Zveze.

Predsednica Zveze Alja Fazarinc je predlagala delovno predsedstvo v sestavi: Nuška Mlakar (predsednica, Ljubljana), Olga Feguš (Ptuj), Fani Krbavac (Titovo Velenje), Vasiljka Kokalj (Kranj) in Alja Fazarinc (Ljubljana).

Predlagan in sprejet je bil naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika rednega občnega zbora 16. novembra 1981
2. Sprejem poslovnika in izvolitev organov
3. Poročilo o delu Zveze in Zdravstvenega obzornika
4. Razprava po poročilih
5. Finančno poročilo, poročilo nadzornega odbora in finančni načrt za leto 1982
6. Sprejem Pravilnika o založniški dejavnosti Zveze
7. Organizacijski vidiki nege bolnika na domu v osnovnem zdravstvenem varstvu
8. Vprašanje delegatov

Alja Fazarinc je uvodoma poudarila, da je obdobje od novembra 1981 do aprila 1982 bilo kratko, vendar pa smo z opravljenim delom lahko zadovoljni.

Živimo v zelo živahni družbi, za katero je značilna zelo razgibana aktivnost tako na delu, kot prosti aktivnosti v strokovnih in drugih društvih, kjer se združujejo kolegice in kolegi, ki imajo svoje delovno področje ter svoje interese združujejo in jih poskušajo tudi razvijati.

Vključujemo se v vsa širša družbena dogajanja in poskušamo našo dejavnost prilagoditi družbenim tokovom. Z družbenimi smernicami smo uskladili statut Zveze, pravila društev in samoupravne akte o založniški dejavnosti.

Ad. 1.

Zapisnik programsko-volilne skupščine (rednega občnega zbora) z dne 16. novembra 1981 je bil posredovan vsem občinskim in medobčinskim društvom ter sekcijam. Objavljen je bil tudi v Zdravstvenem obzorniku. Pripomb nanj nismo dobili, obravnavali pa smo ga tudi na 1. seji predsedstva Zveze. Naloge, ki smo jih opredelili na omenjeni seji, so tudi podlaga za nadaljnje delo Zveze, društev in strokovnih sekcij.

Delegati so zapisnik rednega občnega zbora soglasno potrdili.

Ad. 2.

Predsednica delovnega predsedstva Nuška Mlakar je na podlagi statuta Zveze predlagala izvolitev organov skupščine, in sicer:

— za zapisnikarja Ljubo Ciglič;

— za overovatelja zapisnika Marijo Pajč in Boženo Golob;
— za verifikacijsko komisijo Cilko Nastran (predsednica), Francko Čadež in Zlato Rajter.

Komisijo za pripravo sklepov sestavlja delovno predsedstvo, objavljeni pa bodo tudi v Zdravstvenem obzorniku.

Delegati so soglasno izvolili predlagane organe skupščine Zveze.

Poročilo verifikacijske komisije je podala Cilka Nastran. Od 55 delegatov je bilo prisotnih 38, to je 2/3, kar zadostuje za sklepščnost skupščine.

Ad. 3.

Marija Lavš, sekretar Zveze je poročala o delu Zveze v obdobju od novembra 1981 do aprila 1982 (poročilo je objavljeno v nadaljevanju), Janez Strajnar, urednik Zdravstvenega obzornika pa je poročal o delu uredništva v omenjenem obdobju (poročilo je prav tako objavljeno v nadaljevanju).

Ad 4.

Mara Hostnik, predsednica Društva medicinskih sester Ljubljana, je opozorila na nujnost določnejše opredelitve članstva v društvih oziroma v Zvezi, Statu Zveze in posredovani vzorec pravil, s katerim naj bi si društva pomagala pri dopolnitvah in spremembah pravil, članstvo ohlapno opredeljuje: »Člani društva so lahko zdravstveni delavci, ki delajo na področju zdravstvene nege bolnika oziroma varovanca«. S tem smo prešli s kriterija izobrazba na kriterij delo, kar povzroča nemalo vprašanj in zapletov. Ni še dokončno opredeljeno, ali je bodoči bolničar lahko član društva. Znano je mnenje predsedstva Zveze, naj bi bili odprti in široki. Tudi na sestanku predsednic občinskih in medobčinskih društev 9. marca 1982 je bilo okvirno dogovorjeno, »da so člani društva lahko zdravstveni delavci V., VI. in VII. skupine«. Mnenje baze je, da bolničarji ne morejo biti člani društva medicinskih sester.

Opozorila je tudi na status dosedanjih članov društva, ki ne delajo na področju zdravstvene nege bolnika oziroma varovanca. Številne medicinske sestre niso le članice društva, temveč celo zelo aktivne v društvih. Ali jih bomo morali sedaj črtati iz društva?! Podobno je tudi z upokojenimi medicinskimi sestrami, dolgoletnimi članicami društva. Po omenjeni opredelitvi članstva bi jih morali kar naenkrat črtati iz društva.

Poudarila je, da bi morala pravila društev pogoje za včlanjevanje popolnoma določeno opredeliti, ker kriteriji »delavci, ki delajo na področju zdravstvene nege« ni sprejemljiv.

Predloženi vzorec navaja med nalogami društva tudi ustanavljanje pododborov (krajevnih ali po OZD). Društvo medicinskih sester Ljubljana si že več let prizadeva za ustanovitev več podružnic, saj je območje 18 občin brez teh težko obvladovati. Pojem podružnica je vsebinsko širši in bolje odraža organizacijsko obliko kot pododbor. Podružnica posluje po poslovniku, sprejema svoj delovni in finančni načrt — oba pa sta sestavni del načrta društva.

V predloženem vzorcu pravil tudi ni razvidno, h kateremu odboru sodijo pododbori, saj je v organih društva opredeljen kot odbor le nadzorni odbor. Društvo Ljubljana namerava v pravilih obdržati podružnice in ne pododborov, kar verjetno ne bo v nasprotju s statutom Zveze.

Predloženi vzorec pravil ne opredeljuje, kako se k društvu pristopi (pristopna izjava, vprašalnik, izkaznica!) in kdo odloča o sprejemu. Prav tako ni opredeljeno, kdo je lahko častni član in kdo ga imenuje. Med pravicami članov ni pravice voliti in biti voljen v vse organe društva, pravice vključevanja v sekcije Zveze ter možnosti pred-

laganja zaslužnih osebnosti za častne člane oziroma za priznanja in odlikovanja. Prav tako ni opredeljeno, kdaj preneha članstvo v društvu ter na kakšen način.

Pri organih društva ni opredeljeno častno razsodišče in disciplinsko sodišče.

Sedanja pravila opredeljujejo, kdaj občni zbor lahko odloča o spremembi pravil ali o razpustu društva. Teh določil vzorec pravil nima.

Društvo Ljubljana je že v pripombah na osnutek statuta Zveze (13. junija 1981) opozorilo, da se povsod mandati skrajšujejo ter predlagalo dveletne mandate z možnostjo enkratnega podaljšanja. Statut vsebuje štiriletne mandate, enako tudi predloženi vzorec pravil. Društvo Ljubljana ima v pravilih že sedaj dvoletne mandate in jih želi še naprej obdržati.

Predloženi vzorec pravil za spremembe in dopolnitve pravil društev je vsekakor pomemben pripomoček. Pravila Društva medicinskih sester Ljubljana so bila dopolnjena leta 1980. Tisto, kar je v obstoječih pravilih društva boljše kot v vzorcu oziroma kar določajo specifične potrebe ljubljanskega društva, bodo obdržali ali oblikovali po svoje. Pravila bodo vsekakor uskladili tako, da ne bodo v nasprotju s statutom Zveze. Predloženi vzorec pa jim bo v veliko pomoč.

Na koncu je Mara Hostnik ponovno opozorila na določnejšo opredelitev članstva v društvu. Časa je namreč zelo malo. Pred občnimi zbori je namreč za pravila potrebno dobiti tudi mnenje odbora za društva in družbene organizacije pri medobčinskem svetu SZDL.

Alja Fazarinc je menila, da je ljubljansko društvo s pripombami prepozno, saj je Zveza sprejela statut v novembru 1981. Na zadnjem občnem zboru je bil dogovorjen tudi delovni program Zveze. Ena od teh nalog je tudi usklajevanje pravil društev s statutom Zveze. Osnutek pravil je poslan z namenom, da jih društva preučijo in pošljejo svoje pripombe. To je osnutek pravil in se bo na podlagi pripomb še usklajeval.

Marjeta Stopajnik je poudarila, da je društvo samostojna pravna oseba in ima vso pravico, da svoja pravila uredi po svoje, vendar v okviru zakona. Ni pa bistveno, ali je podružnica ali pododbor.

Skupščina bi morala še enkrat opredeliti, kdo je lahko član Zveze oz. društva, ker so mnenja, da je sedanja opredelitev preohlapna.

Glede mandatov je pojasnila, da je v statutu Zveze zapisano, da traja mandat posameznih funkcionarjev dve leti, mandat članov predsedstva in nadzornega odbora pa štiri leta.

Zdenka Kaplan je na podlagi sklepa seje upravnega odbora DMS Novo mesto prosila za pojasnilo, in sicer: v finančnem načrtu se realizacija ne ujema s finančnim poročilom. V postavki realizacija 1981 je prikazana poraba potnih stroškov din 102.741,60 din, v drugem poročilu pa so dnevnice din 192.166,30; zanima jih, kdo dobiva osebni dohodek in prehrabene bone ter koliko na mesec; menijo pa tudi, da se članarina ne bi smela zvišati nad 150,00 din.

Posredovala je še predlog, da bi strokovne sekcije prešle v društva, ker bi s tem ostala sredstva društvom in le-ta ne bi tako životarila s svojimi skromnimi sredstvi. S tem bi bila tudi večja povezava med društvi in sekcijami.

Nuška Mlakar je pojasnila, da prehrabene bone in osebni dohodek prejema urednik Zdravstvenega obzornika, ki je redno zaposlen pri Zvezi. Za opravljanje administrativnih del pri Zvezi je zaposlena ena delavka, za opravljanje administrativnih

del pri Zdravstvenem obzorniku pa tudi ena delavka. Obe sta zaposleni z nepolnim delovnim časom, po 12 ur tedensko.

Mara Hostnik je pojasnila, da glede višine članarine ni mogoče odločati sedaj, saj če se držimo napisanih pravil, sklepajo in odločajo o višini članarin občni zbori občinskih in medobčinskih društev, ki bodo meseca maja.

Strokovne sekcije naj bi ostale le na ravni Zveze. V ljubljanskem društvu, posebno sedaj, ko so dobili navodila za zdravstveno nego bolnika na domu, pogrešajo povezavo med sekcijami in društvu. Izvršilni odbor ljubljanskega društva je imenoval tudi komisijo za nego na domu in ta komisija naj bi bila dobra povezava med patronažno sekcijo in društvom ljubljanske regije.

Glede na to, da društva težko shajajo s finančnimi sredstvi, še posebej, če le-ta niso močna, bi bila ena rešitev, če bi društva pripravila program strokovnega izpopolnjevanja ter ga ponudila v odkup delovnim organizacijam oziroma zainteresiranim družbenim organizacijam. Tako bi bil zagotovljen dohodek, ki bi pokrival izdatke.

Marjeta Stopajnik je pojasnila, da je res napačno prikazana realizacija potnih stroškov in dnevnic v letu 1981 zaradi napake v prepisovanju. Pri finančnem načrtu se indeks spremeni, kar pa gre v korist Zveze.

Albina Skok je povedala, da poslovnika strokovnih sekcij ne pozna dobro, zelo dobro pa pozna delo patronažne sekcije od same ustanovitve, ko so si prizadevali oblikovati in delovati na vsem področju SR Slovenije. Tudi za Novo mesto je delo patronažne sekcije nadvse pomembno, zato bi bilo kakršnokoli drugačno organiziranje Zveze in njenih sekcij nesmotrno.

Zdenka Kaplan je poudarila, da ne želi, da bi kdo bil prizadet ali užaljen, kajti na skupščino so prišli zato, ker ni bilo še nobene razprave o pravilih. To je priložnost za širši pogovor, kako bi se finančno okrepili in poiskali možnost, kako bi se društva tudi drugače okrepila in kje bi dobila sredstva.

Fani Krbavac je razložila, kako v Titovem Velenju rešujejo omenjene probleme. Vsako leto izčrpno poročajo o delu društva v njihovih delovnih organizacijah in prav tako naredijo finančni načrt za naslednje leto. Na podlagi tega načrta in poročila delovni organizaciji določijo sredstva, ki jim jih ta potem dodeli in s temi sredstvi lahko zelo dobro financirajo strokovno izobraževanje vseh medicinskih sester na tem področju in dejavnost, katero mora vsako društvo izvajati.

Glede povezave matičnega društva in strokovnih sekcij so sedaj sestavili kandidacijsko listo za naslednji mandat, in sicer so članice posameznih sekcij tudi v predsedstvu društva.

Zdenka Kaplan je opozorila, da sestanek predsednic občinskih in medobčinskih društev ni prinesel nobenih sklepov.

Alja Fazarinc je pojasnila, da takšen forum ne more sprejemati nobenih sklepov, lahko pa organizira in povezuje ter daje svoje pobude.

Manja Pašek je menila, »da ob vsem tem ostajamo le medicinske sestre, ne glede na to, na katerem področju delamo — in nobena medicinska sestra se ne želi »secirati na določeno specialnost«. Programi so sestavljeni tako, da se jih lahko udeležijo tudi druge medicinske sestre, ki se za to zanimajo. Sekcija deluje na ravni Zveze in je ena

izmed oblik dela Zveze in tako naj tudi ostane. Če bi prišlo do intersekcijske povezave, bi se spoznavale tudi v svojih krogih in izmenjavale svoje izkušnje na sestankih. Sekcija ne pripravlja srečanja samo tam, kjer je njen sedež, ampak se srečanja selijo po vseh večjih središčih republike. Pritegniti pa je treba tudi druge dejavnike in društva, da se lahko takšna srečanja uspešno organizirajo.

Greta Zver je povedala, da je prišla pobuda za ustanovitev sekcije kirurških sester z oddelkov. To pomeni, da želijo medicinske sestre na kirurških oddelkih izmenjavati in povezovati svoje izkušnje in mnenja. Vsem glavnim sestram kirurških oddelkov po SR Sloveniji je bil poslan dopis, na katerega so prišli sami pozitivni odgovori. Zanimanje za ustanovitev sekcije kirurških sester pri ZDMSS je zelo veliko in medicinske sestre si tega strokovnega sodelovanja in povezovanja želijo. Izdelali so že okvirni program, v katerem so zajeli teme iz kardiovaskularne kirurgije, nevrokirurgije in abdominalne kirurgije.

Za bolnike se ne konča zdravljenje v bolnišnici, ampak se nadaljuje doma. Zato bi bilo pomembno tudi sodelovanje s patronažno sekcijo, ki ima veliko opravka z bolniki na domu po operacijah.

Uskladili in upoštevali smo želje, ki so bile najbolj aktualne. Medicinske sestre na oddelkih morajo biti široko razgledane, če želijo strokovno razvijati svoje delovno področje. Nedvomno bi bila ustanovitev te sekcije strokovno utemeljena. Skupščini pa prepuščajo odločitev, ali se sekcija lahko ustanovi.

Razmišljale so tudi o možnosti povezovanja z drugimi in ugotovile, da imajo medicinske sestre na kirurških oddelkih svojo problematiko in se zaenkrat ne bi povezovale. To pa ne pomeni drobljenje sekcij, ampak bi s tem pridobili še veliko članic, ki še niso vključene v društva.

Meta Možek je povedala, da je bila pobuda in želja za ustanovitev sekcije tudi in očesni kliniki. Poslale so dopis v zvezi z ustanovitvijo sekcije po vsej Sloveniji in odziv nanj je bil velik. Vse glavne sestre očesnih oddelkov so sporočile, koliko je zainteresiranih, in sicer bi s to sekcijo pridobili približno 110 članic. Ker pa je del medicinskih sester na očesnih oddelkih povezan tudi z operiranimi bolniki, z otroškimi oddelki, je ta iniciativni odbor dal pobudo, da bi se povezali s Pediatrično sekcijo in Sekcijo operacijskih medicinskih sester.

Delegatom skupščine je posredovala program iniciativnega odbora in predlagala, da skupščina sprejme sklep o ustanovitvi Oftalmološke sekcije medicinskih sester.

Štefka Slivnik je glede ustanovitve sekcije v zdraviliški dejavnosti povedala, da še ne morejo dati programa. Medicinske sestre, ki delajo v naravnih zdraviliščih SR Slovenije, so se pogovarjale, odgovorile so na dopis, vendar vsa zdravilišča še ne. Tista, ki so se odzvala, pa so zelo navdušena nad ustanovitvijo te sekcije, vendar naj se letošnje leto medicinske sestre najprej pripravijo. Ker še nimajo izdelanega programa, naj se predlog o ustanovitvi sekcije medicinskih sester v zdraviliški dejavnosti preloži na kasneje.

Alja Fazarinc je poudarila, da je potreben interes ljudi za združevanje in potem je potrebno te interese tudi znati poglobljati in organizirati. Zato je predlagala, da skupščina sprejme pobudo za ustanovitev sekcije medicinskih sester, ki delajo na področju okulistike in sekcije medicinskih sester kirurških oddelkov, saj le-te čutijo potrebo, da se organizirajo in začno uresničevati svoje programe.

Sekcija za zdraviliško dejavnost pa naj bi za združevanje teh interesov pripravila do naslednjega srečanja svoj program, da bi ga lahko vključili v program izpopolnje-

vanja in izobraževanja medicinskih sester v letu 1983 in ga objavili v Zdravstvenem obzorniku.

V Zdravstvenih delovnih organizacijah je izredno zanimanje za izobraževanje in izpopolnjevanje medicinskih sester. Zdravstvene delovne organizacije so pripravljene plačati izobraževanje in izpopolnjevanje svojih delavcev. Programi sekcij in društev naj bi bili pripravljene do konca novembra za naslednje leto, da se lahko potem objavijo v prvi številki Zdravstvenega obzornika.

Ad 5.

Marjeta Stopajnik je v zvezi z zaključnim računom povedala, da so delegati dobili gradivo v dveh delih, in sicer en del je opisni, drugi pa tabelarični. Prihodkov je bilo med letom 2.744,335,00 din, medtem ko je pri odhodkih opaziti, da so specifične dejavnosti (Zdravstveni obzornik je posloval tekoče leto s 14.603,70 din primanjkljaja) poravnane s prenosom sredstev iz preteklih let; pa tudi sicer je ostali prihodek v letu 1981 minimalen — 202.373,35.

Izvršni odbor je razpravljajal o zaključnem računu in predlagal, da se na skupščini Zveze sklepa o zaključnem računu ter da se sredstva iz leta 1981 prenesejo na tekoče leto.

Marija Čop je v poročilu nadzornega odbora povedala, da je nadzorni odbor spremljal poslovanje in ugotovil, da je le-to bilo vestno in v redu.

PREDLOG FINANČNEGA NAČRTA ZDMSS ZA LETO 1982

Prihodki—odhodki	Realizacija 1981	Načrt 1982	Indeks
1. Članarina DMS	239.125.00	239.125.00	100,0
2. Svobodna menjava dela			
Zdravstvena skupnost Slovenije,	558.000.00	650.000.00	116,5
PIS za zdravstveno varstvo	200.000.00	233.000.00	116,5
3. Kotizacija strokovnih sekcij	393.114.00	393.114.00	100,0
4. Naročnina Zdravstvenega obzornika	1.055.985,80	1.115.000.00	105,6
5. Oglasi in dotacije Zdravstvenega obzornika	28.000.00	28.000.00	100,0
6. Založba	163.295.00	163.295.00	100,0
7. Prenos iz preteklega leta	1.301.248,08	1.515.954.00	116,5
Skupaj prihodki:	3,938.767.88	4,337.488.00	110,1
Odhodki:			
1. Tisk revije in založbe	1,002.049.00	1,202.458.00	120,0
2. Poštnina	65.250.90	76.017.30	116,5
3. Računalniška obdelava naročnin	87.288.00	25.038.00	28,6
4. Potni stroški, dnevnice	102.741.60	102.741.60	100,0
5. Materialni stroški (najemnina, amortizacija, bančni stroški, znamke, pisarniški material, literatura, telefon, stroški organizacije seminarjev, jubilejne značke)	418.663.35	418.663.35	100,0
6. Osebni dohodki	452.086.25	526.680.50	116,5
7. Prehrambeni boni	6.630.00	8.400.00	126,7
8. Avtorski honorarji	102.980.55	119.972.35	116,5
9. Pogodbena dela	177.456.80	206.737.15	116,5
10. Članarina Zvezi	20.000.00	40.000.00	200,0
Prenos iz preteklega leta	1,503.621.43	1,610.779.75	107,1
Skupaj odhodki:	3,938.767.88	4,337.488.00	110,1

Marjeta Stopajnik je v zvezi s finančnim načrtom za leto 1982 povedala, da so načrtovani prihodki z indeksom 110, medtem ko so odhodki v resolucijskih okvirih, sicer pa so v višini porabe, načrtovane v letošnjem letu.

V točki 4 — potni stroški in dnevnice — je indeks 53 in je torej 89.000 din »skritih« pod točko 5, pod drugimi materialnimi stroški, vendar rekapitulacija na koncu ostane nespremenjena.

Pri osebnem dohodku so mišljeni brutto osebni dohodki in le tega dobiva urednik Zdravstvenega obzornika, prav tako dobiva prehrabene bone, in sicer za vsak delovni dan v višini 25,00. din.

Ad 6.

Marija Miloradović je povedala, da je bilo do sedaj razmerje med Zdravstvenim obzornikom in Zvezo urejeno s petimi dokumenti. Glede na zakon o založniški dejavnosti in statutom Zveze je bilo potrebno na novo uskladiti akte založniške dejavnosti, ki urejajo in podrobno opredeljujejo založniško dejavnost Zveze.

Pravilnik o založniški dejavnosti Zveze torej združuje vse dosedanje sklepe in pravila Zdravstvenega obzornika ter ureja izdajanja le tega, strokovnih in izobraževalnih publikacij ter drugih propagandnih gradiv. Podrobneje opredeljuje tudi naloge uredniškega sveta, uredniškega odbora, uredništva in urednikov. Podrobneje obravnava tudi zasnovno glasila, vsebinsko, strokovno, jezikovno, terminološko in oblikovno urejanje gradiv za objavo oziroma izdajo, pravice in dolžnosti avtorjev ter finančno poslovanje.

Osnutek pravilnika je bil obravnavan že 15. decembra 1981 na seji uredniškega sveta. O njem je razpravljalo tudi predsedstvo Zveze in pripombe, ki so bile podane na teh sejah so bile upoštevane pri oblikovanju pravilnika. 15. januarja 1982 je bil poslan v javno obravnavo vsem občinskim in medobčinskim društvom medicinskih sester ter strokovnim sekcijam. Predlogov za spremembo iz javne razprave ni bilo, zato je delegatom dan predlog, da Pravilnik o založniški dejavnosti Zveze sprejmejo.

Ad 7.

Izhodišča ja razpravo o **organizaciji nege bolnika na domu v osnovnem zdravstvenem varstvu** so prispevali: Albina Skok (Ljubljana), Fani Korenjak (Ptuj) in Marta Pogačar (Ljubljana).

V februarju 1982 je Zavod SR Slovenije za zdravstveno varstvo v Ljubljani izdal **Strokovna navodila za organiziranje in izvajanje zdravljenja in nege bolnika na domu**. Ker je tematika zelo aktualna, je bila vključena v strokovni del skupščine Zveze.

Strokovna navodila za organiziranje in izvajanje zdravljenja in nege bolnika na domu omogočajo:

— izvajanje sodobnega koncepta zdravstvenega varstva, ki vključuje psihološke, socialne, kulturne in biološke komponente zdravja in jih obravnava kot enakovredne. Iz teh izhajajo tudi temeljne naloge patronažne službe. Ena izmed njih je tudi zdravstvena nega bolnika na domu, ki jo vsebinsko in organizacijsko opredeljujejo tudi dokumenti Svetovne zdravstvene organizacije (WHO).

— Uresničevanje zdravljenja in zdravstvene nege bolnika na domu omogoča funkcionalna povezanost članov širšega tima:

- zdravnika, ki bolnika na domu zdravi;
- medicinske sestre, ki bolnika neguje;
- bolniške strežnice, ki pomaga pri negovanju;

— patronažna medicinska sestra, ki zdravstveno-socialno obravnava bolnika na domu;

— fizioterapevta, socialnega delavca in drugih.

— K izvajanju zdravstvene nege bolnika (podružbljanje zdravstvene nege) spodbudimo tudi bolnika samega ter pritegnemo njegove svojce, sosede, sosedsko pomoč Rdečega križa ter druge oblike pomoči na domu.

— Za uspešno izvajanje zdravljenja in nege bolnika na domu je potrebno sodelovanje vseh služb osnovnega zdravstvenega varstva, specialističnih služb, bolnišničnih oddelkov ter drugih stacionarnih zdravstvenih organizacij, občinskih odborov Rdečega križa, socialnega skrbstva, družbenih organizacij in društev.

Sklepi

Delovno predsedstvo je oblikovalo naslednje sklepe:

1. Sprejme se poročilo o delu Zveze društev medicinskih sester Slovenije za obdobje od novembra 1981 do aprila 1982.

2. Sprejme se poročilo o delu uredništva Zdravstvenega obzornika za obdobje od novembra 1981 do aprila 1982.

3. Sprejme se Pravilnik o založniški dejavnosti ZDMSS.

4. Sprejme se finančni načrt za leto 1982.

5. O predlogu za povišanje članarine občinskih in medobčinskih društev medicinskih sester za leto 1983 od din 100,00 na din 200,00 naj društva razpravljajo na svojih občnih zborih.

6. Poviša se naročnina za Zdravstveni obzornik za leto 1982, in sicer:

— za redne naročnike na 200,00 dinarjev;

— za dijake in študente zdravstvenih šol na 100,00 dinarjev;

— za delovne organizacije in zamejstvo 600,00 dinarjev.

7. Ustanovi se Sekcija kirurških medicinskih sester.

8. Ustanovi se Oftalmološka sekcija medicinskih sester.

Predložene sklepe so delegati soglasno sprejeli.

Iz dokumentov Zveze (M. Lavš)

OBVESTILO!

Vse zdravstvene delavce, šole in zdravstvene organizacije obveščamo, da imamo stalno na zalogi naslednje publikacije:

— Dr. Miran Mally: **Organizacija zdravstvenega varstva**. Popr. izdaja; Ljubljana 1980; 233 strani; cena 220,00 dinarjev;

— Prof. dr. Janez Milčinski: **Dolžnosti zdravstvenih delavcev in zdravstvenih zavodov glede na prvo pomoč in oživiljanje**. Popr. ponatis; Ljubljana 1981; 12 strani; cena 20,00 dinarjev;

— **Kodeks etike zdravstvenih delavcev SFR Jugoslavije**; Ljubljana 1980; cena 20,00 dinarjev.

Vse publikacije dobite pri Zvezi društev medicinskih sester Slovenije, 61000 Ljubljana, Vidovdanska 9, vsak dan, razen sobote, od 8. do 12. ure.

Uredništvo

POROČILO O DELU ZVEZE DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE V OBDOBJU OD NOVEMBRA 1981 DO APRILA 1982

Prostovoljno združevanje in povezovanje delovnih ljudi in občanov v družbene organizacije in združenja za uresničevanje njihovih vse bolj raznovrstnih materialnih, kulturnih in drugih interesov in potreb postaja sestavni del procesa osvobajanja dela v socialistični družbi hkrati, ko postaja tudi družba razvitejša. Raznovrstne oblike tega združevanja so izraz obstoja demokratičnega pluralizma interesov delovnih ljudi in občanov. Razvoj socialistične samoupravne družbe zahteva negovanje in bogatitev individualnih nagnenj in zanimanja delovnih ljudi in občanov za razne družbene, humanitarne, socialne, kulturne, znanstvene, tehnične, športne in druge aktivnosti. S takimi aktivnostmi se povezujejo in uresničujejo širši interesi delovnih ljudi. Vsako združevanje, vsako združenje in organizacija pa ne prispeva enako razvoju skupnih družbenih odnosov. Toda kolikor bolj so cilji in metode dela teh organizacij in združenj poenoteni s temeljnimi cilji in načeli našega samoupravnega demokratičnega sistema, toliko bolj organizacije in združenja razvijajo svojo etiko in pravila obnašanja ter prispevajo k razvoju socialistične samoupravne etike in samoupravnih odnosov v naši družbi v celoti.

Zavedamo se, da tudi naša strokovna organizacija, ki se je porodila in razvijala prav ob upoštevanju navedenih dejstev, v sedanjem družbenopolitičnem obdobju ne more mimo vse bolj dinamičnih sprememb in aktivnosti v celotni družbeni skupnosti. Tudi delo v tem kratkem mandatnem obdobju (le dobrih petih mesecev) je skušalo čim bolj učinkovito prisluniti utrupi časa in dejanskim razmeram.

Zveza društev medicinskih sester Slovenije že okoli osem let združuje približno 4000 članic in članov. Pred nekaj leti je profil doživljal krizo, kar se je odražalo tudi pri številu članstva. Zaradi velikega pomanjkanja medicinskih sester jih je skoraj 40 odstotkov prišlo iz drugih republik. Te medicinske sestre se niso včlanjale v društva, fluktuacija pa je bila velika. Prepričani smo, da se bo članstvo okrepilo. Seveda pa to ne pomeni, da bi bila naša prizadevanja usmerjena predvsem na številčno širjenje, ampak predvsem za bogatitev vsebine našega dela, pri čemer mora biti delo Zveze zasnovano tako, da ne bo čutili cehovske zaprtosti, temveč prizadevanje, da se še bolj vključimo v družbena dogajanja. Najbrž je prav, če ob tej priložnosti še enkrat poudarimo že velikokrat poudarjeno nalogo: še si bomo morali prizadevati, da ne bi feminizirali miselnosti in poklica. Pri delu želimo odpravljati staro miselnost, podrejenost in odvisnost poklica.

Tudi v tem obdobju smo si prizadevali, da bi občinska in medobčinska društva in prek njih Zveza društev medicinskih sester Slovenije (ZDMSS) z delovnimi programi, strokovnimi, etičnimi in družbenopolitičnimi izhodišči zastopala probleme in interese vseh medicinskih sester. Uresničevali smo številne naloge in obveznosti, ki so zajete v programskih izhodiščih ZDMSS za srednjeročno obdobje 1981—1985. Na občnem zboru novembra lani je bil sprejet tudi nov statut Zveze. Le-ta naloga delo tako izvršnemu odboru kot tudi celotni organizaciji Zveze. V tem mandatnem obdobju smo s statutom usklajevali pravila društev in poslovnike sekcij. Na podlagi statuta smo se v društvenem pogledu poskušali še bolj intenzivno vključevati v dogajanja širše družbene skupnosti in graditi naše delo na prizadevanjih, da bi s kolektivnim delom in odgovornostjo demokratizirali tudi odnose znotraj organov društev.

Na področju založniške dejavnosti Zveze so bila izdelana nova pravila, ki smo jih dali v javno razpravo (o tem bo podrobneje poročal urednik Zdravstvenega obzorika Janez Strajnar).

Nadaljevali smo z delom na področju zdravstvene dejavnosti ter se trudili čimbolj aktivno posegati tudi na področje vzgoje in izobraževanja ter socialnega varstva in skrbstva.

Naša prizadevanja v omenjenem obdobju so bila usmerjena tudi na vključevanje v SZDL ter v humanitarne organizacije v krajevnih skupnostih. Z usklajevanjem programov na vseh ravneh pa je Zveza tudi v tem obdobju skrbela za strokovno izpopolnjevanje članstva. Zveza je v tem mandatnem obdobju veliko razpravljala o možnostih, kako bi strokovne programe prilagodila tudi nečlanom društev, ki sodelujejo v timu zdravstvene nege in oskrbe bolnika. Društva in sekcije so si prizadevale čimbolj aktivno vključiti v izvajanje prednostnih nalog s področja zdravstvenega varstva, in to predvsem pri organiziranju in izvajanju zdravljenja in nege na domu. Pri tem smo prispevali svoje pripombe in stališča Zavodu SR Slovenije za zdravstveno varstvo, ki je pripravil strokovna navodila za to področje skupaj z medicinskimi sestrami in drugimi strokovnjaki, ki delajo na področju organizacije in izvajanja nege na domu.

Razvoj zdravljenja in nege na domu je tudi ena od oblik stabilizacijskih prizadevanj, saj se bodo s tem zmanjšale dražje oblike zdravljenja, hkrati pa se bosta zdravljenje in nega bolj približala varovancu.

Društva in sekcije so se tudi v tem obdobju še naprej vključevala v izvajanje programa usmerjenega izobraževanja, pri čemer je še posebej odgovorno nalogo imela Sekcija medicinskih sester v šolstvu.

Zveza je skušala aktivno posegati tudi v pripravo programov za prvo in drugo stopnjo visokošolskega študija.

Zveza se je vključevala v delo Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije in preko nje v Mednarodno zvezo medicinskih sester (ICN). Komisija za razvojno-raziskovalno delo, ki je bila izoblikovana že v prejšnjem mandatnem obdobju, se je vključila v program študijskega projekta Proces zdravstvene nege, ki ga vodi urad za sestrstvo pri Svetovni zdravstveni organizaciji (WHO). V zvezi s to nalogo je v času od 8. do 18. februarja obiskala Slovenijo g. Ann Chokrieh, svetovalka za raziskovalno delo iz Köpenhavna. Obiskala je Maribor, Celje, v Ljubljani pa Univerzitetni klinični center in Inštitut za gerontologijo. Del obiska je namenila tudi pogovoru s predsednico ZDMSS, glavno in odgovorno urednico Zdravstvenega obzornika ter njegovim urednikom.

Ce se pred nekoliko podrobnejšim pregledom dela v petmesečnem obdobju še enkrat povrnemo k sklepom rednega občnega zbora ZDMSS v lanskem novembru, potem mislim, da brez lažne skromnosti lahko rečemo, da se je novi odbor, ki je sicer »podedoval« prenekatero pozitivno izkušnjo prejšnjega, lotil dela z enako zavzetostjo in vnemo, pri čemer gre zasluga predvsem nekaterim še zlasti dejavnim strokovnim sekcijam.

Iz njihovih programov je namreč razvidno, da so ga izdelale tako, da bodo njihova posvetovanja, seminarji ter druge oblike izpopolnjevanja imele takšno obliko in vsebino, da bo potrebno pritegniti še druge člane in ne samo člane posamezne sekcije. Tudi čas, v katerem je današnja skupščina, je prav gotovo ugodnejši od novembrskega, saj v tem času potrjujemo in sprejemamo finančni načrt in delovne programe.

Sekcije so predložile programe za 32 enodnevnih ali dvodnevnih seminarjev, katerih glavni namen je strokovno izpopolnjevanje, hkrati pa še večja poživitev dela. Od teh je trinajst izpopolnjevalnih — posvetovalnih srečanj take vsebine, da bo treba udeležbo razširiti. Takšni so programi Pediatrične, Pnevmoftiziološke sekcije, Sekcije medicinskih sester v šolstvu, Sekcije medicinskih sester-babic ter Sekcije medicinskih sester v splošni medicini.

V tem obdobju so bile štiri seje izvršnega odbora, ena seja predsedstva ZDMSS, delovni sestanek predsednic občinskih in medobčinskih društev medicinskih sester ter

članov izvršnega in nadzornega odbora ZDMSS ter sestanka komisije za razvoj zdravstvene vzgoje na področju zdravstvene nege. Precej časa smo posvetili pripravi predloga poslovnika za delo strokovnih sekcij ZDMSS in usklajevanju s statutom ZDMSS, ki je bil sprejet 16. novembra 1981. Imenovan je bil kandidat v komisijo IS SR Slovenije za sodelovanje s Svetovno zdravstveno organizacijo ter delegat v PIS za zdravstveno varstvo, ki spremlja delo in nas seznanja o vzgoji in izobraževanju na področju zdravstvenega varstva.

V tem času tečejo tudi priprave na simpozij v Opatiji, ki se ga bosta z referati udeležili tudi dve članici Nevropsihiatrične sekcije.

Doslej smo prejeli programe za delo v letu 1982 od vseh enajstih strokovnih sekcij, ki so objavljeni v prvi letošnji številki Zdravstvenega obzornika. Ne bo odveč, če na tem mestu še enkrat poudarimo potrebo in željo, da bi bili v prihodnje programi dejansko izdelani do novembra za naslednje leto, ker se programi izobraževanja v OZD pripravljajo že v začetku leta in je nujno, da jih ZDMSS pravočasno obvesti o izobraževanju medicinskih sester.

Pregled zapisnikov sej predsedstva, izvršnega odbora in nadzornega odbora ZDMSS zgovorno dokazujejo, da smo večino zadanih sklepov uresničili. Zapisniki in gradivo s sej so na vpogled Zvezi, velik del zapisov o delu v tem obdobju pa je objavljen v Zdravstvenem obzorniku.

Vključili smo se tudi v javno razpravo in posredovali nekaj pripomb k osnutku Načrta aktivnosti za nadaljnjo preobrazbo zdravstvenega varstva na dogovorjenih sistemskih podlagah in k osnutku Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah medsebojnega sodelovanja in razmejitvi nalog med zdravstvenimi skupnostmi in skupnostmi socialnega skrbstva.

V februarju je IO DMSS sprejel sklep, da skliče delovni sestanek vseh predsednic občinskih in medobčinskih društev medicinskih sester, saj so po eni od sej predsedstva ZDMSS nekateri delegati društev izrazili željo in potrebo, da bi se sestali v ožjem krogu, kjer bi lahko predstavili svojo problematiko. Sestanek predsednic je bil 9. marca letos. V živahni razpravi je bilo izrečenih veliko koristnih spodbud za nadaljnje delo in aktivnosti društev, zelo razgibana pa je bila tudi razprava o usklajevanju pravil društev s statutom ZDMSS.

Zavedamo se, da je zdravstveno vzgojna dejavnost sestavni del vseh temeljnih in specializiranih zdravstvenih področij, zato medicinske sestre že vrsto let uspešno razvijajo omenjeno dejavnost pri bolnišnični in izvenbolnišnični obravnavi bolnikov oziroma varovancev. Da bi dobili popolnejše podatke o zdravstvenovzgojni dejavnosti in ocenili delež medicinskih sester na tem področju, je Komisija za razvoj zdravstvene vzgoje na področju zdravstvene nege oblikovala vprašalnik.

Vprašalnike bomo razdelili s pomočjo občinskih in medobčinskih društev medicinskih sester, medicinskim sestram pa se za sodelovanje iskreno zahvaljujemo. Poudarili bi radi, da bodo odgovori, če bodo seveda objektivni, veliko pripomogli k popolnejšemu pregledu področja zdravstveno-vzgojne dejavnosti in omogočili, da bomo tudi čimbolj objektivno ocenili delež medicinskih sester na tem področju. Zato prosimo, da tisti, ki bodo vprašalnik prejeli, na koncu vprašalnika opišejo svoje izkušnje, mnenja in predloge.

Ob naštetih in morda nekaterih nenamerno prezrtih, pa vendar opravljenih nalogah, moramo poudariti, da je ZDMSS tudi v tem kratkem obdobju opravljala svojo osnovno nalogo spremljanja, povezovanja in usklajevanja dela občinskih in medobčinskih društev. Opravljeno delo je zato celovit odraz dogajanj in dejavnosti posameznih društev, od katerih so bila seveda nekatera bolj, druga manj učinkovita. Vendar pa menim, da ne bi bilo spodbudno na tem mestu deliti boljših ali slabših ocen posameznim društvom in sekcijam, saj je prav gotovo nekoliko manj obsežna dejavnost in učin-

kovitost nekaterih društev dostikrat posledica objektivnih težav. Vsekakor pa bo v prihodnje potrebno poskrbeti še za več podobnih delovnih sestankov delegatov občinskih in medobčinskih društev, kot je bil marčevski, na katerem je še zlasti prispevek ljubljanskega društva nakazal kopico dilem in vprašanj, ki jih bomo morali še hitreje in še bolj učinkovito reševati. Kot je poudarila Mara Hostnik, predsednica DMS Ljubljana »smo se s planom dela DMS Ljubljana za obdobje 1981—1985 formalno približali ciljem, zastavljenim v pravilih. Dejansko pa za društvo to pomeni oranje ledine, najbrž ne le za ljubljansko. Predvsem bi morali najti možnost za delegiranje delegatov društva v ustrezne samoupravne interesne skupnosti in družbenopolitične organizacije.«

Ta možnosti zaenkrat še niso dovolj izrabljene. To pa je obsežna in zahtevna naloga, ki ji bomo v prihodnjem obdobju morali posvečati še več pozornosti.

Ob koncu bi bilo prav še enkrat poudariti, da razgibana in obsežna dejavnost občinskih in medobčinskih društev, strokovnih sekcij in ZDMSS v petmesečnem obdobju kaže na vztrajno uresničevanje zastavljenih nalog ter uveljavljanje družbenega in strokovnega dela organiziranih medicinskih sester. Uspehi nas ne smejo uspraviti, neuspehi in včasih prepočasno reagiranje na zahteven utrip časa pa ne bi smeli jemati volje pri delu, ki bi jo pod skupnim imenovalcem lahko imenovali tudi naš delež pri uresničevanju humanističnih načel našega družbenopolitičnega sistema.

(Ljubljana, 8. aprila 1982)

Marija Lavš,
sekretar ZDMSS

POROČILO O DELU UREDNIŠTVA ZDRAVSTVENEGA OBZORNIKA V OBDOBJU OD NOVEMBRA 1981 DO APRILA 1982

Uredništvo in uredniški odbor Zdravstvenega obzornika prizadevno uresničujeta naloge iz letošnjega delovnega programa. Osrednja pozornost je namenjena **urejanju in izdajanju Zdravstvenega obzornika**, pri čemer sta vedno aktualna dva procesa:

- pridobivanje materialnih sredstev za redno izdajanje glasila in
- spodbujanje aktivnejšega sodelovanja uredniškega odbora in dopisnikov občinskih in medobčinskih društev medicinskih sester ter strokovnih sekcij Zveze.

Tokrat je pomembnejši prvi, kajti celotni stroški urejanja in izdajanja Zdravstvenega obzornika v letu 1981 so znašali 1.697.589,50 dinarjev ter s tem celo presegli prihodke v tem letu. O veliki podražitvi papirja, tiska in poštnine smo že poročali v lanskem oktobrskem poročilu. Da bi zagotovili potrebna materialna sredstva za redno izdajanje glasila, pri čemer ne moremo pričakovati večjega sofinanciranja interesnih skupnosti (Zdravstvene skupnosti Slovenije in Posebne izobraževalne skupnosti za zdravstveno varstvo), smo morali zvišati naročnino glasila.

Pomembno je tudi uresničevanje drugega procesa, kar bi prispevalo k učinkovitejšemu povezovanju dopisnikov, uredniškega odbora in uredništva, zagotovilo stalen in organiziran dotok strokovnih člankov in drugih prispevkov ter izboljšalo njihovo kvaliteto.

Uredništvo je meseca novembra in decembra lani pripravilo osnutek **Pravilnika o založniški dejavnosti Zveze društev medicinskih sester Slovenije**. Pravilnik združuje vse dosedanje sklepe in pravila Zdravstvenega obzornika ter ureja izdajanje Zdravstvenega obzornika, strokovnih in izobraževalnih publikacij ter drugih propagandnih gradiv. Navedeni pravilnik določneje opredeljuje tudi naloge uredniškega sveta, uredniškega odbora, uredništva ter urednikov; podrobneje obravnava tudi vsebinsko zasnovo gla-

sila, vsebinsko, strokovno, jezikovno, terminološko in oblikovno urejanje gradiv za objavo oziroma izdajo, pravice in dolžnosti avtorjev ter finančno poslovanje.

Uredništvo Zdravstvenega obzornika se je v navedenem obdobju aktivno udeleževalo razprav, ki so bile neposredno ali posredno povezane s **terminološko problematiko** na področju zdravstvene nege. Oblikovanje terminologije uredništvo sistematično spremlja in dokumentira.

Uredništvo je v marcu sodelovalo pri urejanju dokumentov v bibliografskem pregledu Zdravstvenega obzornika od XI. do XV. letnika (1977—1981). Bibliografski pregled pregledno prikazuje bogato vsebino Zdravstvenega obzornika, sestavila pa ga je Ančka Posavec, strokovna sodelavka Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Objavili ga bomo v septembrski dvojni številki Zdravstvenega obzornika.

Pripravili smo tudi **okvirna navodila sodelavcem in dopisnikom** Zdravstvenega obzornika, ki jim bodo pomagala pri pripravi in opremljenosti prispevkov za objavo. Navodila vsebujejo podatke o oblikovanju in opremljenosti tipkopisa ter naslovne strani članka, o obliki izvlečka, pravila o citiranju in bibliografskem urejanju literature.

Urednika Zdravstvenega obzornika sta se 9. marca letos udeležila delovnega sestanka s predsednicami občinskih in medobčinskih društev medicinskih sester in jim pojasnila naloge dopisnikov.

Obsežno delo je uredništvo opravilo tudi pri tekočem **urejanju računalniške evidence naročnikov**, knjiženju plačil za leto 1981 ter pripravilo položnice, s katerimi bodo naročniki poravnali letošnjo naročnino. Pred izidom letošnje prve številke Zdravstvenega obzornika smo vnesli vse spremembe naslovov in obračuna ter vpisali 700 novih naročnikov, med katerimi je največ dijakov in študentov zdravstvenih šol. Odpovedi smo prejeli 200, okoli 200 naročnikov pa smo izločili zaradi pomanjkljivega naslova in neplačane naročnine. Prva letošnja številka glasila je izšla v nakladi 7000 izvodov.

Dodajamo še podatke o naročnikih Zdravstvenega obzornika (23. marca 1982): 4.634 je naročnikov s polno naročnino; 2071 je dijakov in študentov zdravstvenih šol; 207 delovnih organizacij prejema okoli 300 izvodov; 53 naročnikov prejema glasilo brezplačno, s 16 uredništvi in organizacijami pa uredništvo izmenjuje glasilo.

(Ljubljana, 8. aprila 1982)

Janez S t r a j n a r,
urednik Zdravstvenega obzornika

POROČILO O DELU PEDIATRIČNE SEKCIJE OD APRILA 1980 DO APRILA 1982

Nov odbor Pediatrice sekcije je bil izvoljen 18. aprila 1980 za dobo dveh let. V našem drugem mandatnem obdobju od ustanovnega občnega zbora dalje smo delovali po svojih najboljših močeh. Pri svojem delu smo upoštevali smernice, o katerih smo se dogovorili na zadnji letni konferenci. Osrednjo pozornost smo posvečali strokovnemu izpopolnjevanju. V tem okviru smo organizirali pet strokovnih srečanj članic sekcije, upoštevajoč tudi današnje. Program strokovnih srečanj smo pripravili na podlagi pregleda in izbire aktualnih tem, ki so jih predlagale medicinske sestre ob včlanjenju v našo sekcijo. Upoštevali smo tudi teme, ki jih je s svojimi gesli nakazal svetovni dan zdravja.

Naše prvo srečanje je bilo 3. oktobra 1980 v Celju. Pri organizaciji je sodelovala tamkajšnja delegatka razširjenega odbora in celjsko društvo medicinskih sester. Srečanje je bilo posvečeno tednu otroka. Udeležilo se ga je okoli dvesto medicinskih sester.

Naslednje srečanje je bilo v Ljubljani 19. marca 1981. Tudi tu so nam pomagale pri organizaciji delegatke razširjenega odbora iz Ljubljane. Obravnavali smo teme: Mladostnik in kajenje, Respiratorni infekti, Dojenje in Zdravstvena vzgoja v šolah. Obisk je bil zadovoljiv.

V jeseni 26. septembra 1981 smo pripravili strokovno srečanje v Slovenj Gradcu. Pri organizaciji so nam pomagali: članica razširjenega odbora in medicinske sestre z otroškega oddelka slovenjgraške bolnišnice. Teme so bile posvečene letu invalidov.

4. decembra 1981 smo se sestale v Mariboru. To srečanje je pripravil ožji odbor. Ob tej priložnosti smo počastili spomin umrle medicinske sestre Marije Oštrbenk, ki je nekaj dni pred tem tragično izgubila življenje v letalski nesreči na Korziki.

Teme so obravnavale infekcijsko obdobje, cepljenje in razkuževanje.

Po vsakem izmed srečanj se je sestel razširjeni odbor sekcije in sprejel konkretne zadolžitve za delo v prihodnje.

Razen organizacije strokovnih srečanj je naša sekcija pripravila pripombe k opisu poklica zdravstveni tehnik. Opredelili smo jih na razširjeni seji odbora 19. marca 1981 v Ljubljani. Bistvo teh pripomb je, naj bi zdravstveni tehnik, ki bo delal v pediatriji po končanem štiritletnem šolanju in pripravniški dobi opravlil še šestmesečno specializacijo iz pediatrije. Ta predlog smo posredovali Posebni izobraževalni skupnosti za zdravstveno varstvo.

Odbor je pri delu sodeloval z glavnim odborom Zveze društev medicinskih sester Slovenije. Tudi tam smo opozarjali na naše probleme; med drugim smo na skupščini jeseni lani opozorili na problem strokovnega izpopolnjevanja medicinskih sester, ki delajo v vzgojnovarstvenih organizacijah. Te medicinske sestre se namreč zelo malo udeležujejo strokovnih srečanj, namenjenih pediatričnim sestram. Prav tako sem predlagala, da bi na omenjeni problem opozorili Zavod SRS za zdravstveno varstvo in Skupnost otroškega varstva. Na skupščini je bil sprejet nov statut Zveze društev medicinskih sester Slovenije. V skladu z njim bomo morali prilagoditi pravilnik strokovnih sekcij.

Ob koncu naj se zahvalim vsem kolegicam, ki so kakorkoli prispevale k uspešni organizaciji naših srečanj in jih s svojo domiselnostjo tako ali drugače popestrile z raznimi ogledi kulturnih in zdravstvenih ustanov. Menimo, da smo se z naših srečanj vračali obogateni z novimi izkušnjami in spodbudami za nadaljnje delo.

(Maribor, 23. aprila 1982)

Manja Pašek,
predsednica sekcije

ZDRAVSTVENI OBZORNIK ŠIRI IN UTRJUJE STROKOVNO ZNANJE
MEDICINSKIH SESTER, TEHNIKOV IN DRUGIH ZDRAVSTVENIH DE-
LAVCEV, HKRATI PA JE POMEMBEN DOKUMENT S PODROČJA
ZDRAVSTVENE NEGE.

POKAŽITE GA ŠE DRUGIM, MORDA SE TUDI ONI NAROČIJO NANJ!

DELO DRUŠTVA MEDICINSKIH SESTER TITOVO VELENJE

Za čas, v katerem živimo in delamo, je značilna nenehna aktivnost na vseh področjih dela.

Hiter razvoj moderne znanosti nas sili, da se učimo in izpopolnjujemo vse življenje. Tako je društvena dejavnost medicinskih sester glavna naloga ob svojem strokovnem napredovanju in uspešnem delu.

Podatek, da je samo v SR Sloveniji od 30.000 v zdravstvu zaposlenih delavcev kar 10.000 medicinskih sester, je pomemben in hkrati obvezuje. Tako mora vsako DMS — občinsko ali medobčinsko v povezavi z Zvezo društev medicinskih sester Slovenije (ZDMSS) in z delovnimi organizacijami skrbeti za razvoj delovnega področja oziroma reševati probleme in razvijati interese vseh medicinskih sester. Obveščanje medicinskih sester, stalno spremljanje družbenih dogajanj in aktivno sodelovanje v samoupravnem delegatskem sistemu ter hkrati razvijanje potreb po medsebojni povezanosti v strokovnem društvu so smernice v programskih izhodiščih ZDMSS za srednjeročno obdobje.

Tudi v času mandatnega obdobja od leta 1980—1982 pomenita ti dve leti dobo velikih akcij, prenekaterega napredka, spremembe na boljše. Prav gotovo pomeni to za naše društvo neprestano spremljanje družbenih dogajanj in uspešno vključevanje za doseganje zastavljenih ciljev.

Članice DMS Velenje smo se po delegatskem sistemu preko organov upravljanja v društvu vključevale v vso dejavnost, ki je bila načrtovana v obstoječih srednjeročnih načrtih. Zavzemale smo se za dosledno izvajanje programa dela v društvu. Vključevale smo se v program dela ZDMSS in ZDMS Jugoslavije.

Tekoče poslovanje je potekalo po določitvah glavnega odbora DMS Velenje. Vse opravljene naloge in druga dejavnost je razvidna iz dokumentacije društva. Omenila bi le najvažnejše aktivnosti.

Na organizacijskem področju smo se vključevale v vsa dogajanja prek posvetovanj na republiški ravni, prek občasnih ali stalnih komisij in akcij — prav tako v republiškem in zveznem merilu. Vključevale smo se v javno razpravo o zakonu v usmerjenem izobraževanju in izvajanju le-tega v praksi. Delegati so se udeležili tudi strokovnega seminarja na Bledu z naslovom Delo in izobraževanje medicinskih sester. S pripombami smo komentirale oblikovanje samoupravnega sporazuma o sodelovanju in razmejitvi nalog na področju zdravstvene vzgoje med RK in osnovnim zdravstvenim varstvom. Sodelovale smo pri oblikovanju strokovnih izhodišč nege bolnika v SR Sloveniji in se aktivno vključevale v postopek poenotenja organizacije, vsebine in financiranja službe nege bolnika na domu.

Dejstvo, da je naša strokovna organizacija DMS kot del socialističnih sil vtkana v družbeno politično strukturo SZDL, nas je obvezovala tudi za dejavnost in pripravo na problemsko konferenco o družbenih organizacijah in društvi pri predsedstvu SZDL Slovenije.

V preteklem obdobju so se članice društva udeležile tudi strokovnih srečanj v slovenskem in zveznem merilu s področja babiške dejavnosti, pnevmoftiziološke sekcije, sekcije patronažnih medicinskih sester, pediatrične sekcije in sekcije medicinskih sester v splošni medicini. Aktivno smo sodelovale na svečanosti ob obletnici ustanovitve patronažne dejavnosti v Celju, kjer je bil tudi seminar o strokovni organizaciji službe. Obravnavane so bile tudi teme o aterosklerozi in kronične motnje periferne cirkulacije spodnjih okončin.

Na družbenopolitičnem področju smo ob akciji SZDL Nič nas ne sme presenetiti sodelovale kot nosilke posameznih aktivnosti. Dve medicinski sestri sta se udeležili seminarja in vaj »Kalnik 80«, ki je bil že 4. seminar s področja vzgoje zdravstvenih delavcev za delo v izrednih razmerah.

Navedena aktivnost se je izvajala po delegatskem sistemu. Medicinske sestre, ki so se udeleževale strokovnih predavanj, so pobude in izkušnje posredovale tudi drugim kolegicam.

Prav tako smo na strokovnem področju za vse članice našega društva organizirale naslednje strokovne teme:

O škodljivosti tobaka nam je ob lanskem svetovnem dnevu zdravja spregovoril mg. sc. dr. France Urlep. Zastavile smo si nalogo, da bomo obravnavale strokovno tematico s področja zdravstvene nege in tako smo obravnavale naslednje teme: Okvara sluha in preventiva tega pri otroku — predavala nam je medicinska sestra Vida Purnat. O vlogi in delu medicinske sestre nam je spregovorila medicinska sestra Marija Kuvovec. Zaradi organizacije strokovne nege na domu v delovni organizaciji smo povabile v našo sredo medicinsko sestro Olgo Arzenšek, ki vodi patronažno dejavnost v Celju. Predavanje je obravnavalo njihovo organizacijo preventivne dejavnosti, strokovne nege in domače nege. Našemu povabilu se je prijazno odzvala tudi dolgoletna predsednica babiške sekcije in dobitnica zlatega znaka priznanja medicinska sestra-babica Julka Kuzma. Predavala nam je o vlogi materinske šole v zdravstvenem varstvu. Za vse delavce smo organizirale predavanje ginekologa dr. Sadarja, ki je z lepimi diapozitivi predstavil maligne in benigne novotvorbe ženskih genitalij in dojk. Zobni karies in njegovo problematiko je osvetlila specialistka za zobne in ustne bolezni dr. Pistotnikova. Omenjenega predavanja se je udeležilo tudi nekaj stomatoloških medicinskih sester.

Ogledale smo si tudi novozgrajeno Zdravstveno postajo v Šmartnem ob Paki, kjer so nam vaške pletilje pripravile razstavo pletenin. Ob Novem letu smo organizirale majhno zakusko po predavanju. Ogledale smo si tudi sodobno opremljeni in novozgrajeni dom v Novem mestu ter Bazo 20 na Kočevskem.

Redno letno skupščino smo imele v Gornjem gradu. Kljub oddaljenosti od centra medicinske sestre iz Savinjske doline vseskozi aktivno delajo v društvu, tako je bila to njim posvečena majhna pozornost. Obenem pa smo si ogledale še zakladnico cerkve v Radmirju, ki je gotovo neprecenljive zgodovinske vrednosti.

Predmet pogostih diskusij — razni ukrepi, ki smo jih v teh letih izvajale, niso rodili uspehov. Vse smo žene, matere in šele nato družbenopolitične delavke. Naš urnik je prenatrpan in nam tako aktivnosti, ki niso obvezne, kaj hitro uidejo iz rok.

Vendar še vedno menim, da je poleg tega, da se človek vedno izpopolnjuje, prijetno, če poklepetas v krogu svojih kolegic in sta ti kratki dve uri zamujenega časa ob osebnem zadovoljstvu hitro nadoknadeni.

Naš poklic je vseskozi poklic posebnega družbenega pomena. Delamo ob bolniku in zanj. Pri tem nam je potrebno veliko znanja in osebne zrelosti v stiku z bolnikom. Morda bi v prihodnje lahko v okviru društva veliko naredile tudi na področju odnosa medicinska sestra-bolnik. Vse življenje so bolniki dajali medicinske sestre za zgled. V obdobju elektronike in hitrega tempa življenja pa ta vrlina pogosto stopa v ozadje, čeprav vemo, da bolniku in svojcem zelo veliko pomeni.

Naše delo je lepo in odgovorno. Zato se moramo vsi truditi, da bodo rezultati našega dela čim boljši.

(Titovo Velenje, 24. aprila 1982)

Fani K r b a v a c ,
Titovo Velenje

VEM, KAJ SEM BIL, KAJ HOČEM, KAR MORAM, IN DELAM, KAR MOREM

Bouscal

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER TITOVO VELENJE JE DOBIL NOVO VODSTVO

Društvo medicinskih sester Titovo Velenje je imelo 24. aprila 1982 redno letno skupščino, na kateri je bil razrešen odbor društva in imenovano predsedstvo za novo mandatno obdobje.

Za predsednico društva je bila imenovana višja medicinska sestra **Marija Juvan**, za podpredsednico pa višja medicinska sestra **Kristina Rozman**.

Društvo je na seji 28. maja 1982 sprejelo delovni program za naslednje mandatno obdobje, ki izhaja iz pobud z občnega zbora društva in smernic letnega in srednjeročnega programa Zveze društev medicinskih sester Slovenije.

Poleg aktivnega vključevanja v širše družbene akcije (Rdeči križ, SZDL, SLO in DS itd.) bo društvo posvečalo osrednjo pozornost prioritarnim nalogam v osnovnem zdravstvenem varstvu, kot so: zdravstvena nega bolnika na domu, varstvo delavcev in starostnikov, varstvo okolja, napredek osebne in splošne higiene itd. ter razvijalo strokovno in družbenopolitično izpopolnjevanje medicinskih sester, tehnikov in drugih zdravstvenih delavcev. Društvo načrtuje šest do osem strokovnih predavanj na leto ter eno strokovno ekskurzijo.

Marija Juvan, predsednica
društva Titovo Velenje

USTANOVITEV OFTALMOLOŠKE SEKCIJE MEDICINSKIH SESTER

21. maja 1982 je bila v Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani ustanovljena pri Zvezi društev medicinskih sester Slovenije nova strokovna sekcija — **Oftalmološka sekcija medicinskih sester**.

Prvega srečanja so se poleg številnih medicinskih sester iz vse Slovenije udeležili tudi prof. dr. Stane Stergar, doc. dr. Stane Novak, dr. Stanko Strnad, as. dr. Irena Zupančič in dr. Marija Zupan.

Zbrane udeležence je najprej nagovorila Meta Možek, ki je vodila iniciativni odbor za ustanovitev sekcije, pozdravili pa so jih tudi: prof. dr. Stane Stergar, Alja Fazarinc, predsednica Zveze društev medicinskih sester Slovenije, Nuša Mlakar v imenu Društva medicinskih sester Ljubljana ter Marija Kranjc v imenu mariborske splošne bolnišnice. Pozdravne telegrame so poslale tudi kolegice iz titograjskega medicinskega centra, iz splošne bolnišnice Požarevac, predsednica oftalmološke sekcije osiješkega področja ter predsednik Zveze medicinskih delavcev Srbije.

Za predsednico sekcije je bila izvoljena višja medicinska sestra, dipl. organizator dela **Meta Možek**, za podpredsednico višja medicinska sestra **Ružica Rozman**, za sekretarja pa višja medicinska sestra **Klara Panjtar**.

Člani izvršnega odbora so še: **Magda Stanonik, Vojka Macura, Meta Černec, Alenka Sterle, Mihaela Božič, Ljuba Taljat, Anica Kovič, Sonja Šinkovec in Senada Pavnovič**.

Meta Možek je predstavila delovni program sekcije za letošnje leto ter vse članice povabila k aktivnemu sodelovanju.

V strokovnem delu srečanja so bile predstavljene štiri teme. Meta Možek je v referatu Organizacija dela medicinskih sester v TOZD Univerzitetna očesna klinika orisala zdravstveno (klinično), pedagoško in raziskovalno dejavnost klinike. Osrednjo pozornost je namenila nalogam in odgovornostim medicinskih sester v zdravstvenem timu ter organizaciji dela na posameznih oddelkih klinike. Opozorila je na težave zaradi po-

manjkanja osebja (bolniške odsotnosti, porodniški dopusti, koriščenje prostih dni v okviru stabilizacijskih ukrepov) ter nakazala nekaj rešitev. Prikazala je tudi sprejemni postopek za bolnike, ki so sprejeti na bolnišnično zdravljenje, orisala delo in strukturo kadra na posameznih oddelkih ter oblike njihovega stalnega strokovnega izpopolnjevanja.

Danica Praček, višja medicinska sestra z očesnega oddelka mariborske splošne bolnišnice je v referatu Analiza bolnikov z diabetično retinopatijo poročala o 43 bolnikih z diabetično retinopatijo, ki so se zdravili v obdobju od leta 1976 do 1981. Prikazala je njihovo starost, spol, trajanje diabetesa, vidno ostrino (visus), klinično sliko sprememb na očesnem ozadju ter oblike zdravljenja diabetesa in diabetične retinopatije. Poudarila je pomen zgodnjega odkrivanja in pravilnega zdravljenja diabetesa.

Doc. dr. Stane Novak iz Univerzitetne očesne klinike je poročal o možnostih zdravljenja degenerativnih očesnih sprememb z laserjem. Pojasnil je lasersko svetlobo in delovanje laserja na mrežnico. Podrobneje je prikazal degenerativne spremembe mrežnice, načine pečatenja ter indikacije za fotokoagulacijo.

Ljuba Taljat, višja medicinska sestra iz Univerzitetne očesne klinike v Ljubljani je obravnavala preiskovalne metode in zdravljenje glavkoma. Glavkom je obolenje z zvišanim intraokularnim pritiskom, ločimo pa več oblik. Pomembno je zgodnje odkrivanje glavkoma. Opisala je preiskave, ki naj bi jih vseboval vsak klinični pregled glavkomskega očesa, provokacijske teste (test z vodo, v mraku ter test midriaze) ter zdravljenje glavkoma (operativno ali medikamentozno). Največ pozornosti je namenila nalogam medicinske sestre v glavkomski ambulanti.

Drugo strokovno srečanje bo sekcija pripravila v jeseni.

Meta Možek,
predsednica sekcije

SPOSTOVANI NAROČNIKI ZDRAVSTVENEGA OBZORNIKA!

● Vse naročnike prosimo, da čimprej poravnajo naročnino za letošnje leto po položnicah, ki smo jih poslali v začetku meseca aprila. Le redno plačevanje naročnine omogoča redno izhajanje glasila, prihranjeno pa nam bo tudi veliko dela in stroškov z opominjanjem dolžnikov.

● Naročnike prosimo za redno sporočanje sprememb priimka in naslova (pisno ali po telefonu). Le tako bomo sproti popravljali računalniško evidenco naročnikov in zagotovili redno prejemanje Zdravstvenega obzornika. Napisati je treba dosedanji in novi naslov — oboje s tiskanimi črkami!

● Za novo naročanje so potrebni naslednji podatki:

— priimek in ime naročnika;

— točen naslov stalnega prebivališča s pošto številko;

— za dijake in študente je potrebna še letnica začetka in zaključka šolanja.

Naročnik mora istočasno nakazati tudi letno naročnino (objavljena je v vsaki številki glasila), poslali pa mu bomo vse letošnje številke Zdravstvenega obzornika.

● Odpovedi sprejemamo do konca meseca decembra za leto 1983.

● Za dobro sodelovanje se vsem lepo zahvaljujemo!

Uredništvo Zdravstvenega obzornika

POROČILO O DELU DRUŠTVA MEDICINSKIH SESTER LJUBLJANA OD 23. MAJA 1981 DO 27. MAJA 1982*

Delo organov društva

V dveh letih tega mandatnega obdobja je izvršni odbor imel 21 rednih in štiri izredne seje. Od tega je bilo od maja lani do maja letos 12 rednih in dve izredni seji. Odbor je bil 17-članski. Štiri članice so bile v zadnjem letu popolnoma neaktivne. Brez teh je bila udeležba na sejah povprečno 62 odstotna. Res pa je, da je bilo sej povprečno več kot ena na mesec. To je vsekakor žrtev v dobro društva, še posebej, ker so bile seje vedno popoldne in delo ni nagrajevano. Zato tudi do tistih, ki so na seje prihajale le občasno, ne smemo biti preveč kritični. Posebej hvala tistim, ki so poleg sej tudi kaj postorile za društvo. **Olga Pivk-Vidmar** je dobro vodila podružnico v Zasavju. Predvsem njena zasluga je, da medicinske sestre v Zasavju čutijo pripadnost k društvu. Iskrena hvala zvesti **Julki Kuzmu**, ki mi je bila vedno zanesljiva pomoč in opora, **Boži Kavčič**, ki je poskrbela za večino strokovnih predavanj in **Marti Hren**, ki se je ukvarjala z neprijetnim delom — financami društva. Prav posebno zahvalo pa zaslužijo **Bernarda Oberstar**, ki ni članica organov društva, a je zanj žrtvovala veliko svojega časa, ter **Smilja Juras** in **Andreja Majdič**, ki nista medicinski sestri, a sta mi pomagali več kot večina članic organov.

Mara Hostnik, predsednica DMS Ljubljana, urednica Biltena Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana

V preteklem letu je bila od treh članic nadzornega odbora na vsaki seji izvršnega odbora prisotna povprečno ena članica. Nadzorni odbor se je sestal enkrat, da je pred občnim zborom pregledal finančno poslovanje.

Februarja letos se je sestalo tudi častno razsodišče, kar je sicer izredno redko. Izvršni odbor ga je sklical z namenom, da glede na polemiko v Poštnem predalu Dela januarja letos preveri sklep občnega zbora Društva medicinskih sester (DMS) Ljubljana iz leta 1979. Takrat je bilo sklenjeno, da društvo vsako leto 12. maja — ob mednarodnem dnevu medicinskih sester — položi venec k spominskemu obeležju na Ogenjci. Kot smo pričakovali, je tudi častno razsodišče sklenilo, naj društvo še dalje izvaja sklep občnega zbora, saj se s tem ne pokloni le padli bolničarki Mimici in ranjencem, pač pa vsem velikim žrtvam, ki so jih medicinske sestre in partizanski bolničarji in bolničarke prispevale med NOB.

* Poročilo predsednice Društva medicinskih sester Ljubljana Mare Hostnik na volilnem občnem zboru društva 26. maja 1982 na Otočcu.

Evidentiranje kandidatov za organe društva v novem mandatu smo prepustili vsemu članstvu. Seveda je bilo evidentiranih več, kot je smiselno za dobro delo izvršnega odbora. Vse evidentirane smo povabili na skupen sestanek s članicami sedanjega izvršnega odbora in nadzornega odbora. Po tako opravljeni kandidacijski konferenci smo sestavili listo kandidatov. Vsi so podpisali soglasje h kandidaturi in se obvezali, da bodo delali.

Uresničevanje sklepov lanskoletnega občnega zbora

Ad 1. Sprejeli smo srednjeročni načrt dela. Kako smo ga v enem letu uresničevali, govori ostalo poročilo o delu društva. V naslednjih štirih letih bo potrebna usmeritev, nujno pa bo vsako leto sproti načrtovati delo v okviru srednjeročnega načrta.

Ad 2. Sprejeli smo finančni načrt društva za leto 1981. Realizacija se le malo razlikuje od načrta.

Ad 3. Sprejeli smo sklep, da Zvezi predlagamo za zlati znak priznanja ekipo medicinskih sester, ki je negovala tovariša Tita med zdravljenjem v Kliničnem centru. Predloga Zveza ni upoštevala, ker ga je prejela po postavljenem roku. Naš občni zbor je bil sklican namreč šele po tem roku. Predlagamo, da društvo predlog ponovno pošlje, ko bo Zveza naslednjič zbirala predloge.

Ad 4. Sprejeli smo sklep, da Kliničnemu centru predlagamo, da skupaj obiskujemo Ogenjco ob mednarodnem dnevu medicinskih sester 12. maja. Sklep ni izveden. Nekateri menijo, da je obveznost za obisk Ogenjce 12. maja sprejelo društvo; res pa je, da prva polovica maja za velike prireditve, kot jih ima Univerzitetni klinični center (UKC), ni tako primerna kot kasnejši meseci. Letos bo UKC organiziral srečanje na Ogenjci za štiridesetletnico tragedije. Kot vemo, je to 31. julija. Delegacija društva je letos ob velikem razumevanju in pomoči direktorja TOZD Moste Zdravstvenega doma Ljubljana tov. Paunovića 12. maja položila venec na Ogenjci.

Ad 5. V skupinski pohod po poteh spominov in tovarštva se letos nismo vključili, ker skupinskih prijav prireditelj ni sprejemal. Za tekmovalni del prireditve je bil rok prekratek, da bi lahko zbrali ekipe. Glede na to, da so med nami gotovo tudi dobri športniki in športnice, rekreativci, predlagamo, da daste svoj naslov. Tako se bo drugo leto izvršni odbor lahko s tistimi, ki bi sodelovali v tekmovalnem delu, dogovoril osebno.

Ad 6. Sprejeli smo sklep o zvišanju članarine na 150 dinarjev. Na Zvezi pa je bil sprejet sklep, da članarina v vseh društvih ostane 100 dinarjev. Tako je za letošnje leto še nismo povišali.

Ad 7. Sprejeli smo sklep o prenosu dela sredstev iz žiro računa v banko. Sklep ni izvršen. Po informacijah blagajničarke SDK in banke, to ni izvedljivo. Ker smo imeli lani drugačne informacije, predlagam, da izvršni odbor ponovno preveri možnost in skuša sklep uresničiti.

Ad 8. Sprejeli smo zaključke okrogle mize: predvsem, da je posebno pozornost treba namenjati sprejemu in odpustu bolnika in da je o odpustu treba obveščati patronažno službo. Medicinske sestre iz patronažne službe povedo, da je obveščanje o odpustu dobro le na Onkološkem inštitutu, Nevrološki kliniki in na Infekcijski kliniki.

Delo društva

Smernice za delo društva nam je dal naš program za obdobje 1981—1985 ter sklepi lanskoletnega občnega zbora.

Veliko idej nam je dala problemska konferenca SZDL Slovenije o aktualnih nalogah v društvih in družbenih organizacijah SR Slovenije, ki je bila marca lani. Zgledovali smo se tudi po srednjeročnih načrtih družbenopolitičnih skupnosti (občine, krajevne skupnosti) ter SIS. Tako v teh planih kot tudi v pravilih društva smo našli neizčrpne možnosti za delo društva. Srednjeročni plan smo zastavili široko, po mnenju nekaterih — ambiciozno. Za društvo, ki je svojo vlogo dolgo videlo predvsem v strokovnem izpopolnjevanju članstva, prehod na širše oblike pomeni težko in veliko delo. Težko, ker je za to potrebno spreminjati miselnost v društvu samem, kakor tudi v širši družbeni skupnosti. Ne moremo se več zadovoljevati z ugotovitvami, da imamo predstavnice v tem ali onem organu — občinskem, republiškem — če ni delegat društva, če niti izvršni odbor ne ve, kaj dela in kakšna stališča zastopa. Če navsezadnje niti članica društva ni, ne moremo reči, da je društvo k njenemu delu kakorkoli pripomoglo, niti toliko ne, da zastopa stališča društva.

Lahko rečem, da smo si v tem mandatu **prizadevali za širšo uveljavitev društva in za demokratizacijo odnosov**. Nismo bili brez idej in veliko storili. Žal pa je bilo idej celo več, kot pa je bilo moči in pomoči za njihovo uresničitev. Težko je, če idejno in administrativno delo hkrati sloni le na malo ramenih.

Članstvo

Leta 1973 je bilo v ljubljanski regiji zaposlenih 2322 medicinskih sester. Članic je bilo okoli 1000, to je približno 43 %. Leta 1978 je predsednica poročala, da je bilo leta 1975 včlanjenih 62,4 % medicinskih sester in opozarjala, da število zaposlenih raste hitreje kot število članic. Leta 1978 je bilo namreč zaposlenih 2983 medicinskih sester, članic pa 1777 ali 59,6 %. Leta 1980 je predsednica na občnem zboru v Idriji poročala, da je bilo zaposlenih 3447 in članic le 820, kar je 23 %. Gotovo je tako velikemu zmanjšanju pripomogla tudi velika fluktuacija in priliv iz drugih republik in pokrajin. Nikakor pa ne vsega. Za vzgojnovarstvene zavode vemo, da so se zaposlovale le slovenske medicinske sestre. Leta 1978 je bilo v vzgojnovarstvenih organizacijah zaposlenih 213 medicinskih sester, lani 249. Odstotek članic je bil 1978 leta 52,1; lani komaj 13,25. V stacionarnih zavodih je bilo leta 1978 zaposlenih 1895 medicinskih sester, članic je bilo 1071 ali 56,5 %. Samo v UKC je bilo decembra lani od 2277 zaposlenih medicinskih sester članic le 714 ali 31,36 %. Še ta odstotek rešujemo le nekatere klinike. So namreč klinike, kjer nekaj let ni nobene članice društva. V UKC pa je zaposlenih kar 61 % medicinskih sester vse ljubljanske regije.

Po podatkih Zavoda SRS za zdravstveno varstvo je bilo v ljubljanski regiji lani zaposlenih 3724 medicinskih sester in tehnikov. Za leto 1981 je do 24. maja 1982 poravnalo članarino 1459 članic in članov. V dveh letih se je članstvo torej povečalo za 56 %, kar pomeni, da je **v ljubljanski regiji v društvo včlanjenih 39,2 %**. Nekateri pa članarino poravnava jo še za leto 1980, tako da je na vsakem občnem zboru težko reči, koliko članic in članov društvo ima.

Če upoštevamo poravnano članarino za leto 1981 do 24. maja letos pomeni dvig od 23 % članic pred dvema letoma na 39,2 % kar lep uspeh. Še vedno pristopajo novi člani. Članstvo se ni povečalo samo od sebe. Nekateri domnevajo, da se bo povečalo, ko se bodo ustalile naše vrste. A samo to ni dovolj. Za dokaz naj navedem medicinske sestre iz Zdravstvenega doma Domžale TOZD SOVZ. Nekaj let so zanemarjale društvo. Pred dvema mesecema jih je 39 naenkrat ponovno pristopilo. Enako v Zdravstvenem domu v Litiji, kjer se jih je vseh 29 ponovno včlanilo. Tudi ne drži, da medicinske sestre iz drugih republik članstvo odklanjajo. V Zdravstvenem domu Bežigrad je vključevanje pospešila prav medicinska sestra, ki ni Slovenka in se je šele zaposlila

v omenjenem zdravstvenem domu. Razveseljivo je, da v društvo pristopajo tudi mlade članice, ki sploh še niso bile včlanjene.

Nemajhna zasluga za povečanje članstva gre gotovo obveščanju. 360 vabil z različnimi obvestili smo razposlali na vsak strokovni seminar. Največ, 118, smo jih pošiljali v vzgojnovarstvene organizacije (VVO) in njihove enote. Ne moremo se strinjati s trditvijo, da so medicinske sestre v VVO zapostavljene — vsaj z naše strani ne. To dokazuje tudi razmeroma dobra udeležba na strokovnih predavanjih.

Kljub lepim uspehom v zadnjih dveh letih, ne moremo biti zadovoljni. Vsa Notranjska še spi. Morda jo bo prebudila nova članica izvršnega odbora. Slabo je z domovi za starejše občane in vzgojnovarstvenimi organizacijami. Društvo ima kljub večkratnemu opozarjanju le malo poverjenic. Kjer celo glavne medicinske sestre niso članice društva, je še toliko težje.

Prosimo, da izberete poverjenice, ki bodo predstavljale povnzavo med izvršnim odborom in članstvom. **Želeli bi, da bi steklo informiranje tudi v obratni smeri, od članstva k odboru.** Le tako bomo uspešno komunicirali.

Že večkrat smo tudi poudarili, kako dobro bi bilo organizirati še nekaj podružnic. V Zasavju je na primer odstotek včlanjenih v društvo zavidljivo visok in tudi delajo.

Dobra oblika povezovanja so komisije. Tega smo se v preteklosti premalo posluževali. Aprila letos je izvršni odbor imenoval **komisijo za zdravstveno nego bolnika na domu.** Komisija naj bi se ukvarjala s problematiko zdravstvene nege na domu, sodelovala z drugimi profili delavcev v zdravstvu in družbenimi dejavniki, povezovala članstvo z izvršnim odborom in le-tega s patronažno sekcijo Zveze. Menim, da bi komisij potrebovali še več.

Izvršni odbor se je v iztekajočem mandatu lotil obsežnega dela. Pripravljene so kuverte za vse zaposlene medicinske sestre ljubljanske regije, ki še niso včlanjene. Poslali jim bomo kratko predstavitev društva, povabilo naj se včlanijo, pristopno izjavo in položnico.

Premalo storimo, da bi povabili medicinske sestre v društvo takrat, ko se zaposlijo. Nobenega pregleda pa nimamo nad tem, kdaj se upokojijo. V mislih smo imeli komisijo društva za upokojene medicinske sestre, ki bi ne le povezovala upokojenke, ampak bi jim ob sodelovanju mlajših kolegic lahko, če bi bilo potrebno, tudi pomagali, po drugi strani pa tudi starejše mlajšim.

Še en predlog imamo: da bi vsakemu, ki se na novo včlani v društvo, dali poleg članske izkaznice tudi Kodeks etike zdravstvenih delavcev.

Društvo — Zveza društev medicinskih sester Slovenije

Tako kot smo članstvo prepričevali, da so društvo člani, smo v Zvezi uveljavljali mesto in vlogo društva. Na sejah glavnega odbora društvena problematika skoraj ni našla mesta, saj je bilo obilo zadev s strani sekcij, tudi takih, o katerih društva niso bila seznanjena, pa menimo, da bi morala biti. Tako so o standardih in normativih tekle razprave na bolnišnični komisiji Zveze in patronažni sekciji, razprave o usmerjenem izobraževanju na šolski sekciji in podobno. Strokovna navodila za izvajanje zdravljenja in nege bolnika na domu so bila izvršnemu odboru društva neznanca (prav tako vsemu UKC), ko so bila še v fazi osnutka in predloga, pa zadevajo tako bolnišnične in nebolnišnične zdravstvene organizacije.

Ob pripravi usmerjenega izobraževanja smo decembra 1980 poslali dopis na več naslovov, da želimo sodelovati. V marcu 1981 nam je Zveza posredovala gradivo s predlogi za usposabljanje in izpopolnjevanje. Na gradivo smo dali svoje pripombe. Junija je strokovni svet Posebne izobraževalne skupnosti za zdravstveno varstvo orga-

niziral javno razpravo o predlogih programskih zasnov za pridobitev srednje, višje in visoke izobrazbe. Bili smo povabljeni in sodelovali smo v razpravi. Od takrat dalje spet ničesar ne vemo.

Prav ob sprejemanju pomembnih republiških dokumentov, ki zadevajo življenje in delo medicinskih sester, bi morala biti povezava med sekcijami in društvi ter Zvezo tesnejša. Precej manj pomembno, čeprav ne nepomembno, je sodelovanje pri strokovnem izpopolnjevanju. Zavedamo se, da pripombe in predlogi, tudi če niso slabi, niso vedno upoštevani. Ne predlogi posameznikov, ne društva in najbrž tudi ne Zveze. Borba za socialistične samoupravne odnose pač še traja. Vendar, če bomo združeni enotno zastopali stališča, bodo prej ali slej morala biti upoštevana. Eno pa je gotovo: **treba je delati in se boriti, sicer gredo stvari brez nas in mimo nas.**

Za nadaljnje delo tako Zveze kot tudi društev je pomemben statut Zveze. Pripombe na osnutek statuta smo dali v juniju lani, sprejet je bil na skupščini Zveze novembra. Delegatko smo zadolžili, da ponovno opozori na vprašanje, kdo je lahko član društva. O tem je tekla razprava tudi na sestanku predsednic društev, ki ga je Zveza sklicala na našo pobudo. Pravila bi morala biti usklajena s statutom šest mesecev po sprejetju. Usklajevanja in dopolnjevanja smo se sicer lotili, a na skupščini Zveze aprila letos smo morali ponovno opozoriti, da mora biti za vso Slovenijo enako in jasno stališče, kdo je lahko član. Ker tega še ni, prepuščamo usklajevanje pravil naslednjemu mandatu in sprejem občnemu zboru drugo leto.

Na skupščini Zveze smo sodelovali tudi pri razpravi o **Organizacijskih vidikih nege bolnika na domu** v osnovnem zdravstvenem varstvu. Smernic za razpravo ni dala neka »okrogla miza«, pač pa so pripombe in predloge pripravile članice izvršnega odbora, voditeljice patronažnih služb Zdravstvenega doma Ljubljana in članici novoimenovane komisije izvršnega odbora za zdravstveno nego na domu, dopolnil in sprejel jih je izvršni odbor na sklepni seji, podala pa pravilno delegirana delegatska društva.

Vse razprave, pripombe, predloge in stališča, ki smo jih v imenu društva dajali, so bile vedno prej sprejete na sejah izvršnega odbora.

Izvršni odbor je bil o delu Zveze prek delegatk dobro obveščen. Pri delu Zveze smo sodelovali, če nam je bila le dana možnost. Delegatske društva so se udeležile obeh skupščin Zveze. Kot delegatka v izvršni odbor Zveze je bila imenovana Geli Hajdinjak. Delegatke društva so se udeležile skupščine Zveze medicinskih sester Jugoslavije septembra 1981.

V skopih informacijah smo o delu Zveze obveščali tudi medicinske sestre ljubljanske regije. Več pa so lahko prebrale v Zdravstvenem obzorniku. Zdravstveni obzornik kot strokovno revijo, na katero smo lahko ponosni, smo propagirali. Tako kot že prej, smo tudi lani in letos Zdravstveni obzornik finančno podprli iz sredstev društva.

Društvo — SZDL

Na občni zbor smo tudi letos povabili predstavnike medobčinskega sveta SZDL ljubljanske regije — odbora za društva in družbene organizacije, občinske konference SZDL Ljubljana-Center in krajevne konference SZDL Stari Vodmat. Predlog kandidatov za organe društva smo poslali na medobčinski svet.

Oktobra lani smo sodelovali na posvetovanju Pomoč prizadetim otrokom v Ljubljani, ki ga je sklicalo več sklicateljev, med njimi Mestna konferenca SZDL Ljubljana. Zaradi velikega števila razpravljalcev smo razpravo oddali v pisni obliki. Svet za zdravstvo in socialno politiko pri Mestni konferenci SZDL Ljubljana nam je 18. marca letos poslal Dogovore, sprejete na sekciji o družbenem položaju in skrbi za starejše občane. Kako dogovore uresničujemo, naj bi odgovorili do 30. marca. Mestno konfe-

Številni udeleženci so prisostvovali tudi seminarju ter obiskali postojanko SCVPB Zgornji Hrastnik in Bazo 20 v Kočevskem Rogu

Prof. dr. J. Milčinski, prof. dr. B. Breclj ter M. Košak so pripovedovali o svojem delu in dogodkih med vojno

renco SZDL smo opozorili, naj nas v bodoče povabi k pripravi podobnih dogovorov ali naj nas vsaj pravočasno seznanji z njimi.

Kot pravi Medobčinski svet SZDL bi se društvo sicer moralo vključevati v krajevne konference SZDL na območju občin, ki jih pokriva. Le-tam bi lahko tudi imelo delegatska mesta. To področje je zaenkrat še popolnoma zanemarjeno.

Društvo in druge družbene organizacije ter društva

Tu razen kratkega osebnega stika in izmenjave mnenj predsednic Društva fizioterapevtov in delovnih terapevtov Slovenije ter DMS Ljubljana ni bilo nič storjenega. Gotovo pa imamo zdravstveni delavci različnih profilov veliko stičnih točk že zaradi nujnega timskega dela ob bolniku oziroma varovancu, kot tudi ob sprejemanju različnih planskih dokumentov, dogovorov, sporazumov in celo zakonov, da bi bilo sodelovanje v skupno korist nas vseh.

Strokovno izpopolnjevanje

Od maja 1981 do vključno maja 1982 je društvo sedemkrat organiziralo strokovne seminarje za medicinske sestre in tehnike. Za vsa strokovna predavanja nam je Zavod SR Slovenije za zdravstveno varstvo dal soglasje.

1. Maja lani smo organizirali predavanje o poklicnih dolžnostih medicinske sestre v našem zdravstvu ter okroglo mizo na temo: Odnos medicinske sestre do bolnika. Ogledali smo si tudi zdravilišče Dobrna in se seznanili z njegovim delom.

2. Oktobra smo — ob letu duševno in telesno prizadetih — namenili pozornost obolenjem in habilitacijskim postopkom pri invalidni mladini ter si ogledali Zavod za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku in se seznanili z njegovim delom.

3. Januarja letos smo se seznanili z delom Pediatričnega oddelka kirurških strok UKC, kolegica Veronika Pretnar-Kunstek pa je poročala o svetovnem kongresu ICN v Los Angelesu.

4. Februarja je bilo predavanje o smučanju in poškodbah na smučiščih ter o preprečevanju le-teh. Seznanili smo se tudi z delom medicinskih tehnikov na Reševalni postaji Ljubljana.

5. Marca sta bili predavanja o problemih medicinske oskrbe hemofilika ter o komponentnem zdravljenju v transfuziologiji. Sodeloval je tudi prof. Faganel, predsednik Društva hemofilikov Slovenije.

6. Aprila so bila predavanja s področja urologije.

7. Za maj smo pripravili predavanje o akutnih problemih pri obravnavi akutnih zastrupitev ter o strupenih in njim podobnih gobah.

Med predavatelji je sedem zdravnikov, šest medicinskih sester ter dva medicinska tehnika ter dva nezdravstvena delavca. Poleg teh so za okroglo mizo sodelovale samo medicinske sestre. Kljub temu z deležem medicinskih sester med predavatelji še ne moremo biti zadovoljni.

Analizirali smo udeležbo na strokovnih seminarjih. Po podpisih na evidenčnih listah se je v preteklih dveh letih enajstih strokovnih seminarjev (maj 1982 ni všteto) udeležilo 899 slušateljev ali 82 na enem strokovnem seminarju. Izkazalo se je tudi, da pavšalno mnenje, da se medicinske sestre iz VVO ne udeležujejo seminarjev, ne drži. Od 899 slušateljev jih je bilo iz VVO kar 108. Pohvalimo naj VVO Cerknica, iz katerega se je kljub oddaljenosti strokovnih seminarjev udeležilo devet medicinskih sester. Iz osrednjega dela UKC, v katerem so potekali skoraj vsi seminarji, se jih je udeležilo 214 medicinskih sester in tehnikov, iz treh dislociranih tozdov pa 96. Skupaj

torej 310. Glede na to, da je v UKC zaposlenih 2288 medicinskih sester, z udeležbo res ne moremo biti zadovoljni. Iz Dermatološke klinike, Gastroenterološke interne klinike, Inštituta za klinično kemijo in klinično biokemijo, Inštituta za klinično nevrofiziologijo, Inštituta za medicino dela, prometa in športa, Inštituta za rentenologijo, Interne klinike (Zaloška), Klinike za maksilofacialno kirurgijo, Klinike za nuklearno medicino, Mestne otroške bolnišnice, Prehrambene službe, Reševalne postaje, Specialistično hospitalnega oddelka Emona, Stomatološke klinike in VVO UKC ni bilo v dveh letih nobene medicinske sestre ali medicinskega tehnika na strokovne seminarje. Upamo, da imajo le-ti sami dobro organizirano strokovno izpopolnjevanje, prepričani pa nismo.

Skoraj v vseh teh tozdih je tudi članstvo v društvu zelo šibko in skoraj v vseh tudi glavne medicinske sestre niso članice društva. Ni pa to pravilo, saj so iz nekaterih navedenih tozdov medicinske sestre pretežno včlanjene v društva. Zelo lepo so se udeleževale strokovnih predavanj medicinske sestre iz Interne klinike bolnišnice dr. Petra Držaja, iz klinike za infekcije bolezni in vročinska stanja, Ginekološke klinike in Nevrološke klinike. Iz velikega tozda Kirurške službe so se strokovnih seminarjev udeležili le medicinske sestre in tehniki Travmatološke klinike (31) in Urološke klinike (2).

Iz zdravstvenih domov se je strokovnih seminarjev udeležilo 307 medicinskih sester. Po udeležbi sta vodila Zdravstveni dom Šiška (57) in Zdravstveni dom Ljubljana-Center (44). Pohvalimo naj tudi Zdravstveni dom Železniškega gospodarstva Ljubljana (11), kjer število zaposlenih medicinskih sester ni tako visoko kot v tozdih Zdravstvenega doma Ljubljana, a so se strokovnih seminarjev lepo udeleževale. Sicer pa so se udeleževale medicinske sestre iz vseh zdravstvenih domov, tudi iz tako oddaljenih, kot je Idrija, Cerknica in Zagorje. Skoraj od povsod pa pogrešamo medicinske sestre iz splošnih ambulant. Z lepo udeležbo se lahko pohvali tudi Zavod za rekovalescenco srčnih in revmatičnih bolnikov Šentvid pri Stični, Vojna bolnica v Ljubljani in Zavod SRS za zdravstveno varstvo.

Lahko pa rečemo, da se je strokovnih seminarjev udeležilo več medicinskih sester in tehnikov, kot to povedo evidenčne liste. Za strokovni seminar oktobra 1980 evidenčna lista kaže, da se ga je udeležilo le 60 slušateljev, glede na število sedežev v predavalnici III v UKC, ki je bila natrpana tudi po stopnicah, vemo, da se ga je udeležilo okoli 130 medicinskih sester. Vemo, da nekateri ne plačujejo kotizacije, čeprav je z dvajset starimi tisočaki zelo nizka. Nekateri to storijo večkrat in vas celo poznamo. To je krivično do tistih, ki kotizacijo plačujejo in še bolj do tistih, ki z nemalo truda in brez plačila predavanja organizirajo. Biti bi morali vsaj toliko poštene, da bi se vpisali v evidenčno listo zaradi poročil o delu društva. Poročila o udeležbi na strokovnih seminarjih namreč pošiljamo na Zavod SRS za zdravstveno varstvo. In prosimo, da bi čitljivo napisali vsaj delovno organizacijo, iz katere je kdo — tudi to potrebujemo za poročila. Nikomur še nismo poslali računa!

Žalostno je tudi, da si nekatere medicinske sestre morajo same plačevati kotizacijo in kaže, da delovne organizacije ponekod nimajo posluha za strokovno izpopolnjevanje, čeprav je to njihova obveza.

Poleg strokovnih seminarjev, ki jih organizira društvo, se članice strokovno izpopolnjujejo tudi na seminarjih, ki jih pripravi Zveza oziroma njene sekcije ter Zveza društev medicinskih sester Jugoslavije.

Izvršni odbor je eni članici omogočil udeležbo na 9. mednarodnem kongresu za higieno, preventivo in socialno medicino septembra 1981 in dvema na zveznem seminarju Medicinska sestra in mentalna higiena aprila 1982.

Organiziranje strokovnih seminarjev je pomemben del društvene dejavnosti. Za prenekatero medicinsko sestro so edina organizirana oblika strokovnega izpopolnje-

vanja. Po drugi strani pa društvo pretežno finančno vzdržujejo, čeprav je kotizacija zelo nizka. Izdatki v zvezi s strokovnim izpopolnjevanjem pa prav tako predstavljajo pretežni del izdatkov društva. Zgolj članarina, od katere polovico oddvajamo Zvezi, za stroške ne bi zadoščala. Drugih virov dohodkov nimamo. Finančno uspešno poslujemo predvsem zaradi dobre udeležbe na strokovnih seminarjih. Da bi predavanja še bolj približali potrebam, smo pripravili anketni list. Prosimo, da bi napisali svoje želje.

Izvršni odbor pa bi se moral potruditi, da bi teme za jesenski cikel članstvu posredoval dovolj zgodaj. Že v jeseni pa bi bilo potrebno pripraviti teme strokovnega izpopolnjevanja za vse naslednje leto. Na ta način bodo tozdi tudi lahko načrtovali potrebna sredstva. Najbolje bi bilo program strokovnega izpopolnjevanja ponuditi tozdom v odkup. Tako bi v veliki meri tudi odpadlo vsakokratno pobiranje kotizacije.

V pripravi je **strokovni seminar za bolniške strežnice**. S predavateljicami smo že dogovorjeni. Dogovorjeni smo tudi za predavanje iz splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite. Glede na leto starejših občanov pa bo društvo pripravilo seminar o tej temi.

Društvo medicinskih sester kot strokovno društvo ima tudi velike možnosti za menjavo dela z nezdravstvenimi delovnimi organizacijami, šolami, krajevnimi skupnostmi, drugimi društvi in družbenimi organizacijami. Ta možnost je še popolnoma neizkoriščena. Strokovno znanje, ki ga medicinske sestre imajo, bi morale posredovati ne le svojim kolegicam in kolegom, pač pa tudi svojim sodelavcem in drugim delovnim ljudem in občanom. Gotovo je prav v ljubljanski regiji tudi veliko medicinskih sester, ki bi lahko prispevale še več strokovnih člankov za Zdravstveni obzornik.

Sklep

V preteklem letu je bilo veliko dela. Prosim, da bi sporočili kolegicam in kolegom, ki pravijo, da nimajo nič od društva in jim ne gre od rok deset starih tisočakov članarine na leto, da je s tem približno tako kot s preventivo. **To je vlaganje za bodoče. Močno, delovno in borbena društvo bo imelo moč tudi pri vrednotenju dela vsega profila, pri spreminjanju življenjskih in delovnih razmer medicinskih sester in tehnikov, pri sprejemanju pomembnih odločitev tako za nas kot za našega bolnika oziroma varovanca ter za vse delovne ljudi in občane naše družbe.**

Čas je, da sklenem to poročilo, čeprav bi imela še marsikaj povedati tako o preteklem delu kot tudi o tem, kako naj bi nadaljevali in širili društveno delo v prihodnje. V enem ali dveh mandatih se da marsikaj narediti, še lažje pa se zapravi prizadevanje in delo tistih, ki so bili pred nami. Kratke mandatne dobe pa imajo tudi svojo dobro plat. Ljudje se zamenjajo in če v enem mandatu ni tako, kot bi želeli, naslednji poprimejo bolje. Zavedati pa se moramo, da je za vzpon društva potrebna kontinuiteta dela, čeprav z drugimi ljudmi. **Nobena generacija ne more pripisati zaslug le sebi. Iz jutra raste dan.**

Zahvaljujem se vsem, ki ste nam v preteklem mandatu kakorkoli pomagali, posebno pa Univerzitetni kliniki za infekcijske bolezni in vročinska stanja, ki društvu nudi gostoljubje, delavkam DSSS UKC za razumevanje pri administrativnih delih, kolegicam iz Tehničnih služb pri izvedbi strokovnih seminarjev, in nenazadnje vsem poverjenicam, ki ste se trudile pridobiti za društvo svoje kolegice in kolege.

Ko predajam delo dosedanjih novoizvoljenim članom v organih društva, želim, da bi ga uspešno nadaljevali.

Mara Hostnik,
predsednica DMS Ljubljana

POROČILO O DELU SEKCIJE ZA MEDICINO DELA ZA OBDOBJE OD LETA 1979 DO JUNIJA 1982

Za preteklo mandatno obdobje ugotovljamo, da dejavnost sekcije ni bila tako obsežna in razgibana, kot smo načrtovali. Izvršni odbor, kakor tudi druge članice sekcije so si prizadevali delo opraviti čim boljše, a ni bilo vselej uspešno. Vzrok temu so bile pogosto objektivne težave, vendar nam to ni jemalo volje za delo.

V zadnjih štirih letih smo organizirali sedem dvodnevni strokovnih seminarjev, združenih z ogledi posameznih delovnih organizacij.

Prvo strokovno srečanje je bilo 6. in 7. aprila 1979 v Novi Gorici. Predavanja so bila s področja medicine dela v gradbeništvu ter o razvoju medicine dela na Goriškem. Posebej zanimivo je bilo predavanje o fizioterapiji v obratni ambulanti. Ogledali smo si TOZD Armirano betonske konstrukcije v Šempetru pri Novi Gorici. Pokrovitelj seminarja je bilo Splošno gradbeno podjetje Gorica, organizirala pa ga je višja medicinska sestra Zdenka Srebrnič-Marušič s sodelavci. Seminarja se je udeležilo 64 medicinskih sester.

Drugo srečanje je bilo 15. in 16. junija 1979 v Ljubljani. Strokovni program je zajemal predavanja o aktivnem zdravstvenem varstvu športnikov ter o zdravstvenem varstvu delavcev v delovni organizaciji TZ Litostrój. Ogledali smo si tudi TZ Litostrój — TOZD Livarna in kovačija. Seminar so organizirale članice izvršnega odbora sekcije, udeležilo pa se ga je 42 članic.

Tretji seminar je bil 12. in 13. oktobra 1979 v Žalcu. Ogledali smo si Inštitut SRS za hmeljarstvo in pivovarstvo, nasade zdravilnih zelišč ter Tekstilno tovarno Prebold. Predavanja so obravnavala pesticide v hmeljarstvu ter problematiko zaposlovanja tuje delovne sile v industriji. Ogledali smo si tudi znamenitosti mesta Zalec in okolice. Seminar je skupaj s sodelavkami organizirala višja medicinska sestra Lidija Ločniškar. Udeleženek je bilo 55.

V letu 1980 je bilo sekcijsko delo skromnejše. Organizirali smo samo dvodnevni seminar — od 4. do 5. aprila 1980 v Novem mestu. Strokovna predavanja so bila s področja patologije in preventive v lesno-predelovalni industriji. Ogledali smo si dela gozdnih delavcev — sekačev Gozdnega gospodarstva Novo mesto. Obiskali smo tudi partizansko bolnišnico — Bazo 20. Seminar je organizirala višja medicinska sestra Albinca Sivec s sodelavkami. Udeležilo se ga je 37 medicinskih sester.

Število udeležencev se je zmanjšalo, kar je prav gotovo posledica stabilizacijskih ukrepov, ki so se začeli izvajati v tem letu.

Eden izmed vzrokov za manj učinkovito delo v letu 1980 so bili neuskkljeni programi z zdravniško sekcijo za medicino dela. Zdravniki so namreč organizirali skupni strokovni seminar od 29. februarja do 1. marca 1980 v Štorah brez predhodnega dogovora, program sekcije pa je bil že izdelan.

Jesenski seminar je odpadel zaradi mednarodnega simpozija o analizi in zdravstveni oceni delovnega mesta, ki je bil v Portorožu od 25. do 27. septembra 1980, organiziral pa ga je Inštitut za medicino dela, prometa in športa iz Ljubljane. Simpozija se je udeležilo tudi precej naših članic.

Tudi pri organizaciji prvega seminarja v letu 1981 nismo imeli sreče. Načrtovali smo ga v Kopru, vendar je zaradi objektivnih težav odpadel.

Aktivno smo sodelovali pri pripravah strokovnega srečanja ob 10-letnici Inštituta za medicino dela, prometa in športa, ki je bilo od 23. do 24. oktobra 1981 v Ljubljani s številno udeležbo medicinskih sester.

17. novembra 1981 smo organizirali enodnevni seminar ob občnem zboru Zveze društev medicinskih sester Slovenije s temami o medicini dela v skrbi za zdravje člo-

veka. Teme so pripravile medicinske sestre na podlagi nalog na podiplomskem tečaju iz medicine dela, prometa in športa.

Letošnji seminar je bil 2. in 3. aprila v Radovljici, združen z ogledom tovarne Elan v Begunjah. Teme so obravnavale škodljive vplive delovnega okolja na zdravje delavcev. Seminar je organizirala višja medicinska sestra Marija Jarc s sodelavci. Udeležilo se ga je 54 medicinskih sester.

Ob koncu mandata naj povemo še, da smo bili vedno in povsod lepo sprejeti. Na svoja delovna mesta smo se vračali obogateni z novimi izkušnjami in spoznanji. Organizatorji seminarjev, to so bile naše kolegice, so se povsod zelo potrudile, tako s strokovnim kot tudi družabnim delom srečanja. Za dobro opravljeno delo se vsem še enkrat iskreno zahvaljujemo.

Sekcija si je poleg organizacije strokovnih seminarjev in ogledov delovnih organizacij prizadevala tudi za uresničevanje enotne metodologije dela, pridobivala nove članice ter spodbujala njihovo aktivno sodelovanje, tako v sekciji, kakor tudi v občinskih in medobčinskih društvih medicinskih sester.

Sekcija za medicino dela ima 320 članic — medicinskih sester, ki delajo na področju medicine dela, prometa in športa. Sekcija nam pomaga pri utrjevanju in dopolnjevanju specifičnega znanja in izkušenj z omenjenih področij. Dobro se zavedamo, da mora biti medicinska sestra v medicini dela strokovno dobro usposobljena in vsestransko razgledana. S tem smo tudi utemeljili naš predlog za usmerjeno izobraževanje na višji stopnji — po končanem pripravništvu naj bi sledila še enoletna specializacija na področju medicine dela.

V navednem mandatnem obdobju smo imeli tudi sedem delovnih sestankov sekcije, izvršni odbor se je sestel devetkrat, kot predsednica sekcije pa sem se udeleževala tudi vseh sej glavnega odbora Zveze.

Za uspešno delo in tekoče reševanje strokovnih problemov bo tudi v prihodnjem obdobju potrebno aktivno sodelovanje vseh članic sekcije.

(Ljubljana, 1. junija 1982)

Marina Šemrov,
predsednica sekcije

DRUGA SEJA PREDSEDSTVA IN NADZORNEGA ODBORA ZVEZE DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE

Druga seja predsedstva in nadzornega odbora Zveze društev medicinskih sester Slovenije (ZDMSS) je bila 9. junija 1982 ob 9,30. uri v prostorih Skupnosti zdravstvenih delovnih organizacij SR Slovenije, Ljubljana, Njegoševa 8.

Seje so se udeležili člani izvršnega odbora, delegati občinskih in medobčinskih društev medicinskih sester, predsednice strokovnih sekcij ter predsednice komisij ZDMSS. Seznam delegatov hrani delovna skupnost ZDMSS.

Sejo je vodila predsednica ZDMSS Alja Fazarinc.

Sprejet je bil naslednji **dnevni red**:

1. Pregled sklepov skupščine ZDMSS, ki je bila 8. aprila 1982
2. Aktivnost občinskih in medobčinskih društev medicinskih sester, strokovnih sekcij in komisij
3. Potrditev poslovnika za delo sekcij
4. Poročilo o delu Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije

5. Aktivnost pri akciji za napredek osebne in splošne higiene ter varstva okolja
6. Tekoče zadeve
7. Razno

Ad 1.

A. Fazarinc je pojasnila sklepe zadnje skupščine ZDMSS (8. aprila 1982), ki se nanašajo na poročilo o delu ZDMS in uredništva Zdravstvenega obzornika, sprejem pravilnika o založniški dejavnosti in finančnega načrta ZDMSS za leto 1982, na zvišanje članarine in naročnine Zdravstvenega obzornika ter ustanovitev dveh novih strokovnih sekcij — Sekcije oftalmoloških medicinskih sester in Sekcije kirurških medicinskih sester.

Delegati so vse sklepe soglasno sprejeli.

Ad 2.

Predsednice občinskih in medobčinskih društev medicinskih sester, strokovnih sekcij ter komisij pri ZDMSS so poročale o uresničevanju letnega delovnega programa, spremembah v vodstvu, problemih in izkušnjah pri organiziranju strokovnih seminarjev in družabnih srečanj ter o oblikah pridobivanja novih članic in članov.

Društvo medicinskih sester Ljubljana (A. Hladnik) je imelo 24. maja 1982 občni zbor, na katerem so kritično pregledali delo društva v zadnjih dveh oziroma štirih letih. Delovni programi so bili v celoti uresničeni. Največ se srečujejo na strokovnih predavanjih, ki jih organizirajo vsak mesec. Udeležba na seminarjih je zadovoljiva. S pomočjo ankete med članicami bodo skušali strokovne teme in oblike medsebojnega povezovanja čimbolj približati željam članic.

S strokovnim izpopolnjevanjem bodo nadaljevali, več pozornosti pa bodo namenili tudi pridobivanju novih članic in članov (imenovanje poverjenikov na posameznih klinikah, v vzgojnovarstvenih organizacijah in drugih zdravstvenih organizacijah!) ter obravnavi problemov humanizacije odnosa do bolnika oziroma varovanca.

Predsednica je opozorila tudi na premajhno meddruštveno in medseksijsko povezovanje ter nove možnosti sodelovanja s Sekcijo kirurških sester in Sekcijo patronažnih medicinskih sester prek društvene komisije za zdravstveno nego bolnika na domu.

Društvo medicinskih sester Maribor (M. Forjan) je svojo dejavnost razvijalo po delovnem programu. Zadnje strokovno srečanje so posvetili 12. maja — mednarodnemu dnevu medicinskih sester in temi letošnjega svetovnega dneva zdravja — Dodajmo življenje letom. Na srečanju so vse štiri predsednice strokovnih sekcij (E. Majerič, M. Pašek, B. Golob, M. Pajič) in predsednici dveh komisij (S. Vuga, L. Tekavec), ki imajo sedež v Mariboru, prikazale razvoj in delo sekcije ter komisij. Članice društva se čedalje bolj zavedajo pomena društvene dejavnosti v družbenem dogajanju (L. Tekavec); prizadevajo si pridobiti medicinske sestre za samostojno pripravo strokovnih tem s področja zdravstvene nege (M. Forjan); ohranjajo stalne stike z upokojenimi sestrami (B. Golob) ter skušajo spodbuditi sodelovanje medicinskih sester in vzgojnovarstvenih organizacij (M. Pašek).

Društvo medicinskih sester Celje (O. Arzenšek) je dobilo novo vodstvo. Nekoliko so dopolnili delovni program, osrednjo pozornost pa namenjajo tesnejšemu povezovanju med sekcijami in društvi, kar zagotavlja tudi dobro udeležbo na seminarjih. Sekcijam, ki v Celju organizirajo seminarje, pri organizaciji pomaga društvo. S strokovnimi temami bodo nadaljevali v jesenskem obdobju.

Društvo medicinskih sester Murska Sobota (M. Žunič) je bilo nekaj časa neaktivno. Predsednica je pojasnila težave s članstvom in zbiranjem članarine. V letu 1981 so

imeli evidentiranih 410 članic, članarino pa je poravnalo le 280 članic. Največ neplačane članarine je v bolnišnici, za zbiranje članarine pa so zadolžene glavne medicinske sestre.

V razpravi so delegati poudarili pomen društvene aktivnosti, saj je območje precej oddaljeno od večjih zdravstvenih centrov, ter posredovali izkušnje o pridobivanju novih članic in članov (A. Fazarinc, A. Hladnik, B. Golob). Predlagali so, da bi društvo pripravilo letni program strokovnega izpopolnjevanja za bolnišnične medicinske sestre, ob srečanjih pa bi se pogovorili tudi o članstvu in oblikah društvene dejavnosti.

Društvo medicinskih sester Slovenj Gradec (J. Šmon) je zadnje srečanje namenilo temi svetovnega dneva zdravja — Dodajmo življenje letom. Skušajo tudi povečati članstvo ter jih spodbuditi k aktivnejšemu sodelovanju. Zbirajo tudi nove naročnike Zdravstvenega obzornika. Kot obliko družabne povezave članic so uvedli kolesarske trim akcije. Slovenjegraško bolnišnico so obiskale tudi kolegice iz društva Novo mesto in Kranja.

Društvo medicinskih sester Ptuj (V. Turk) za članice redno organizira strokovne seminarje, na katerih so obravnavali aktualne teme iz zdravstvenega varstva v SLO, organizacije nujne medicinske pomoči, alkoholizma ter zdravstveno-vzgojne dejavnosti. Društvo se povezuje tudi z zdravniškim društvom, ki jim pomaga pri zagotovitvi predavateljev. Obiskali so Zavod za duševno prizadeto mladino v Črni na Koroškem ter organizirali kolesarski piknik v Dornavi. Menijo, da družabne aktivnosti še posebej pritegnejo članice.

Društvo medicinskih sester Titovo Velenje (M. Juvan) je imelo konec maja redno letno skupščino, na kateri je bilo imenovano novo vodstvo društva. Poleg aktivnega vključevanja v širše družbene akcije je društvo obdravnavalo tudi probleme zdravstvene nege na domu, varstvo delavcev ter starostnikov. Društvo je pripravilo tudi sezname medicinskih sester in tehnikov, ki so jih prejele poverjenice društva. To jim bo znatno olajšalo delo pri zbiranju članarine, medsebojnem obveščanju ter povezovanju. Uvedli so tudi novo evidenco o udeležbi posameznih članic in članov na strokovnih srečanjih, ki jo bo mogoče uporabiti tudi pri izbiri kandidatov za specializacijo in stopenjsko usmerjeno izobraževanje.

Delegati so razpravljali tudi o neaktivnosti društev Nova Gorica in Koper.

A. Fazarinc je predlagala, da bi omenjeni društvi skušale pritegniti posamezne strokovne sekcije k skupni organizaciji srečanj ter jih spodbuditi k delu. Če ne bo nobenega odziva, bomo skušali ugotoviti razloge neaktivnosti skupaj s SZDL.

Oftalmološka sekcija medicinskih sester (M. Možek) je bila ustanovljena 21. maja 1982 v Ljubljani. Imela je tudi prvo strokovno srečanje, na katerem so obravnavali organizacijo dela medicinskih sester na Univerzitetni očesni kliniki, diabetično retinopatijo, možnosti zdravljenja degenerativnih sprememb z laserjem ter preiskovalne metode in zdravljenje glavkoma. V jeseni bodo pripravili drugo strokovno srečanje ter obiskali še Zavod za slabovidno in slepo mladino v Ljubljani.

Sekcija medicinskih sester v šolstvu (B. Golob) je na majskem srečanju obravnavala nov predmet v usmerjenem izobraževanju — organizacija tehnike in proizvodnje I. in II., šolsko uro iz omenjenega predmeta II. — transport v zdravstvu, probleme v zvezi z delovno prakso v drugem letniku usmerjenega izobraževanja ter izobraževanje mentorjev.

Članice sekcije so strokovnemu svetu Posebne izobraževalne skupnosti za zdravstveno varstvo predlagale učni načrt za predmet zdravstvena nega in oskrba odraslega bolnika in starostnika za II. letnik. Obravnavali so tudi merila za ocenjevanje učencev na delovni praksi.

Prihodnje srečanje bo v Novem mestu, obravnavali pa bodo aktualna vprašanja v zvezi z uresničevanjem usmerjenega izobraževanja.

Sekcija medicinskih sester-babic (J. Kuzma) bo letos pripravila dve srečanji — septembra v Celju in decembra v Novi Gorici. Strokovne teme bodo izbrale in pripravile medicinske sestre-babice iz omenjenih območij. Predsednica sekcije je opozorila na upadanje obiska, ker se članice čedalje pogosteje pridružujejo seminarjem drugih sekcij, največkrat patronažni sekciji.

Sekcija operacijskih medicinskih sester (E. Majerič) skuša na seminarjih obravnavati polivalentne teme, da bi bila udeležba številčnejša. Sekcija aktivno sodeluje pri razvijanju društvene dejavnosti v Mariboru. Strokovni seminar so pripravili v Slovenj Gradcu, jesenski pa bo v Ptuj.

Pnevmoftiziološka sekcija (M. Zorec) je dobila nov izvršni odbor, osrednjo dejavnost pa namenja pripravi kongresa v Portorožu. Tesneje se povezujejo s vsemi strokovnimi sekcijami s področja pnevmoftizilogije ter aktivno sodelujejo tudi v njihovih strokovnih programih. Predsednica sekcije je poročala tudi o obliki povezovanja z upokojenimi medicinskimi sestrami.

Transfuzijska sekcija (J. Mastnak) bo konec junija pripravila strokovno ekskurzijo v Imunološki zavod v Zagrebu, kjer bo tudi predavanje o citoferezi in plazmoferezi.

Sekcija za medicino dela, prometa in športa (M. Šemrov) organizira julija strokovno srečanje v Kopru, kjer si bodo ogledali tudi pristanišče. Ob tej priliki bo tudi občni zbor sekcije. Sekcija je predlagala dopolnitev imena sekcije, s katerim celoviteje označuje svojo dejavnost.

Sekcija anestezije in intenzivne nege (M. Velepčič) načrtuje v juniju seminar o organizaciji reanimacijske službe v zdravstvenih delovnih organizacijah. Predsednica je poročala o predlogu Zveze anesteziologov, transfuziologov in reanimatologov Jugoslavije, da bi sekcija prevzela organizacijo kongresa prihodnje leto. Sekcija si prizadeva pomnožiti članstvo, pri pripravi strokovnih srečanj pa se bo povezala tudi s Sekcijo kirurških medicinskih sester.

Sekcija patronažnih medicinskih sester (M. Pajič) je v začetku junija pripravila seminar o prehrani zdravega dojenčka v Celju. Srečanja so se udeležile številne medicinske sestre iz vzgojnovarstvenih organizacij, otroških dispanzerjev in zdravstvenih domov. Pri pripravi seminarja je sodeloval tudi Medex iz Ljubljane.

Sekcija medicinskih sester v splošni medicini (O. Arzenšek) je z dosedanja dejavnostjo opravičila svoj obstoj, saj obravnava specifično problematiko v osnovnem zdravstvenem varstvu in si prizadeva za intenzivnejše medsekcijsko povezovanje. Jesensko srečanje bo namenjeno obravnavi gerontoloških vprašanj ter novostim pri zdravljenju hemofilije. Članice se bodo seznanile tudi z dejavnostjo Društva hemofilitikov Slovenije.

Pediatrična sekcija (M. Pašek) je aprila letos dobila nov odbor. Osrednja dejavnost sekcije je namenjena stalnemu strokovnemu izpopolnjevanju. Jesensko srečanje bo obravnavalo problematiko v vzgojnovarstvenih organizacijah, zelo verjetno pa tudi prehrano šolskega otroka. Sodelovali bodo tudi strokovnjaki Zavoda SRS za zdravstveno varstvo. Sekcija si prizadeva navezati stike s koprskim in murskosoboškim društvom medicinskih sester.

Bolnišnična in zunajbolnišnična komisija se v zadnjem obdobju nista sestali. **Komisija za razvoj zdravstvene vzgoje na področju zdravstvene nege** (V. Rehar) pa je nadaljevala delo pri oblikovanju vprašalnika za izvedbo študije o delu medicinskih sester na zdravstveno-vzgojnem področju. Delegati so v razpravi uskladili čas izvedbe ankete ter razpravljali o pomenu obstoja komisije za razvojno-raziskovalno delo na področju zdravstvene nege.

Delegati so sprejeli naslednja priporočila in sklepe:

1. Društva medicinskih sester morajo glede na specifičnosti območja razvijati ustrezne načine pridobivanja novih članic in članov ter spodbujati različne oblike organiziranega delovanja.

2. Ustanavljanje novih strokovnih sekcij mora pritegniti tudi nove članice in člane občinskih in medobčinskih društev.

3. Sekcija medicinskih sester v šolstvu naj o seminarju, na katerih bodo obravnavali izobraževanje mentorjev za delovno prakso, redno obvešča tudi organizatorje izobraževanja in mentorje v zdravstvenih delovnih organizacijah.

4. Sekcija medicinskih sester-babic naj se poveže z Sekcijo medicinskih sester v šolstvu in Sekcijo patronažnih medicinskih sester, da bi pravočasno pripravili opise del in nalog medicinske sestre-babice. Zanje bo v usmerjenem izobraževanju prva specializacija na srednji stopnji, za pripravo programa pa je zadolžena Univerzitetna ginekološka klinika v Ljubljani.

5. Sekcija oftalmoloških medicinskih sester se zadolži za pripravo strokovnega dela na volilni skupščini ZDMSS, ki bo v drugi polovici meseca marca 1983.

6. Strokovne sekcije se morajo pri organizaciji seminarjev nujno povezovati z občinskimi in medobčinskimi društvi medicinskih sester.

Vse sekcije in društva naj skušajo spodbuditi dejavnost koprškega, novogoriškega in murskosoboškega društva.

7. Društvo medicinskih sester Murska Sobota naj zbere zaostalo članarino (za leto 1981) za 350 članic, v letošnjem letu pa naj članstvo še poveča.

8. ZDMSS je prek Sekcije za anestezijo in intenzivno nego pripravljena sodelovati pri organiziranju kongresa anesteziologov, transfuziologov in reanimatologov Jugoslavije v Sloveniji.

9. Komisija za razvoj zdravstvene vzgoje na področju zdravstvene nege naj vprašalnike za izvedbo študije o delu medicinskih sester na zdravstveno-vzgojnem področju pošlje vsem društvom konec avgusta ali začetku septembra. Društva naj izpolnjene vprašalnike vrnejo do 30. septembra 1982 na naslov:

ZC Celje, TOZD Center za socialno medicino in higieno, Referat za zdravstveno vzgojo, 63000 Celje, Gregorčičeva 5.

10. Zaradi neaktivnosti se Komisija za razvojno-raziskovalno delo na področju zdravstvene nege začasno ukine; predsedstvo ZDMSS jo bo za morebitno usklajevanje razvojno-raziskovalnega dela ponovno imenovalo.

11. Članice ZDMSS naj o svoji dejavnosti v drugih strokovnih društvih in društvenih organizacijah poročajo tudi predsedstvu ZDMSS.

Ad 3.

M. Stopajnik je poročala o prejetih pripombah in predlogih za poslovnik strokovnih sekcij. Pisne pripombe so posredovali: Sekcija operacijskih medicinskih sester, Sekcija medicinskih sester v šolstvu, Pediatrična sekcija, Sekcija patronažnih medicinskih sester, Sekcija za medicino dela in Sekcija medicinskih sester-babic.

Delegati so po razpravi soglasno sprejeli naslednje dopolnitve in spremembe:

— **5. člen:** Strokovno sekcijo . . . vodi (do) osem članski odbor, ki ga na programsko volilni seji sekcije izvolijo vsi člani sekcije . . . ;

— **6. člen:** Mandat članov izvršnega odbora traja dve leti in se lahko še enkrat ponovi . . . ;

— **14. člen:** doda se še četrta alineja:

— prostovoljni prispevki članic;

— **15. člen:** se v celoti glasi:

Finančno poslovanje strokovne sekcije se vodi tako, da imajo vsi člani sekcije vedno pregled nad prihodki in porabo sredstev. Ob zaključnem računu ZDMSS se

prihodki iz prve in druge alineje 14. člena razporedijo v razmerju: 50 odstotkov za združena sredstva ZDMSS in 50 odstotkov za stimulatívni del strokovne sekcije. Prostovoljni prispevki članic se ne delijo.

Sklepi:

1. Delegati so predložili poslovnik strokovnih sekcij z navedenimi dopolnitvami in spremembami soglasno sprejeli.

2. Razporeditev prihodkov strokovnih sekcij v razmerju 50 : 50 velja od 1. januarja 1982 dalje.

Ad 4.

O delu Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije je poročala M. Goršc. Delovni program Zveze je bil objavljen v prvi številki Zdravstvenega obzornika. Zveza je v aprilu organizirala dvodnevno strokovno izpopolnjevanje iz mentalne higijene v Opatiji. Jesensko srečanje bo obravnavalo teme iz SLO in DS. Iz SR Slovenije bo na seminarju sodelovala Vida Fink s sodelavci iz Urgentnega bloka UKC v Ljubljani.

M. Goršc je obrazložila tudi materialno stanje Zveze ob zaključku mandata v SR Sloveniji ter pojasnila organiziranost Zveze društev medicinskih sester Hrvatske.

A. Fazarinc je delegate obvestila o pisni prošnji Zveze, da bi ZDMSS poravnala polovico stroškov (26.000,00 din), ki jih Zveza društev medicinskih sester Hrvatske (skupaj 52.000,00 din) posodila Zvezi za potne stroške članic iz preteklega obdobja za udeležbo na svetovnem kongresu ICN v Los Angelesu. M. Šipec je opozorila, da je ZDMSS Zvezi lani za 20.000,00 dinarjev preveč nakazala članarine, kar je treba upoštevati pri poravnavi letošnje članarine.

Sklepi:

1. Leta 1981 preveč nakazano članarino v višini 20.000,00 dinarjev naj Zveza društev medicinskih sester Jugoslavije obdrži kot prispevek ZDMSS za reševanje slabega materialnega položaja.

2. Zvezi društev medicinskih sester Jugoslavije se nakaže članarino za leto 1982 — za enako število članic kot leta 1981 (4.000 članic!).

Ad 5.

A. Fazarinc je delegate seznanila o akciji za napredek osebne in splošne higijene ter varstvo okolja, ki jo vodi Svet za socialno in zdravstveno politiko pri Predsedstvu RK SZDL Slovenije. Akcija je načrtovana za vse letošnje leto, vendar naj se izvede čimprej.

Sklepi:

1. Društva in sekcije naj na strokovnih seminarjih posvetijo vsaj eno temo omenjene problematiki, v kateri naj bo poudarjen prispevek medicinskih sester in tehnikov (preventivna dejavnost, zdravstveno-vzgojno delo, pedagoško delo itd.).

2. O izbranih temah ter drugih oblikah obravnave omenjenih tem naj društva in sekcije poročajo ZDMSS.

3. Gradivo, ki ga je za obravnavo tem pripravil RK Slovenije, bomo poslali skupaj z zapisnikom današnje seje.

Ad 6.

Na predlog izvršnega odbora je predsedstvo ZDMSS sprejelo še naslednje sklepe:

1. Znesek 18.250,00 dinarjev naj se prenese v leto 1982 kot čisti dohodek Pnevmoftiziološke sekcije.

2. Potni stroški in dnevnice v višini 1.888,00 dinarjev, ki so v letu 1981 bremenili Sekcijo za anestezijo in intenzivno nego, naj se preknjižijo na Bolnišnično komisijo.

3. Ljubi Ciglič se izplača honorar v višini 2.000,00 dinarjev (netto) za pisanje zapisnika na skupščini ZDMSS, 8. aprila 1982 v Ljubljani.

4. Janezu Strajnarju, uredniku Zdravstvenega obzornika, se izplača regres za letni dopust v višini 3.500,00 dinarjev za leto 1982 ter odobri 24 delovnih dni rednega dopusta.

5. Honorar za predavatelje na strokovnih srečanjih znaša netto 300,00 dinarjev za eno šolsko uro.

6. Sekcija za medicino dela se preimenuje v Sekcijo za medicino dela, prometa in športa.

7. Kandidacijsko komisijo, ki bo do naslednje seje predsedstva pripravila kandidacijsko listo za vodilne funkcije v ZDMSS (volilna skupščina bo v marcu 1983!) sestavljajo:

— po en član iz društva Ljubljana, Maribor, Titovo Velenje, Kranj in Novo mesto ter

— en član izvršnega odbora ZDMSS kot koordinator.

Delo komisije bo koordinirala članica izvršnega odbora, glavna in odgovorna urednica Zdravstvenega obzornika Marija Miloradović. Komisija naj predlaga tudi »pomladitev« izvršnega in nadzornega odbora ZDMSS s petimi novimi člani.

Ad 7.

M. Miloradović je delegate seznanila z aktualnimi razpravami pri strokovnem svetu Posebne izobraževalne skupnosti za zdravstveno varstvo (Izobraževalna skupnost za zdravstveno usmeritev).

Sklepi:

1. ZDMSS bo vsem društvom in strokovnim sekcijam posredovala gradivo programskih zasnov za izobraževanje na višji in visoki stopnji, ko jih bo posredoval strokovni svet Izobraževalne skupnosti za zdravstveno usmeritev.

2. Vsa usklajevanja programskih zasnov morajo potekati organizirano prek ZDMSS, ki bo predloge posredovala Izobraževalni skupnosti za zdravstveno usmeritev.

3. Bolnišnična in Izvenbolnišnična komisija pri ZDMSS ter Nevropsihiatrična sekcija morajo obravnavati programske zasnove za specializacijo na področju dela medicinskih sester v psihiatriji ter zavzeti ustrezna stališča.

A. Fazarinc in M. Miloradović sta opozorili, da naziv na višji stopnji usmerjenega izobraževanja (doslej višja medicinska sestra) ni usklajen. Predsedstvo ZDMSS je v

preteklem mandatnem obdobju predlagalo za omenjeno stopnjo naziv medicinska sestra-medicinski inženir. Predlagani naziv je doživel številne kritike v strokovnih in širših krogih, zato se je obravnava ponovila.

Sklep: Bolnišnična in Izvenbolnišnična komisija naj ponovno obravnavata naziv za VI. stopnjo usmerjenega izobraževanja na področju nege in zdravljenja ter pripravita nekaj predlogov oziroma stališč.

A. Fazarinc je delegatom pojasnila nekaj vprašanj:

— Članice ZDMSS so lahko tudi zobne asistentke, saj se po novem programu izobražujejo za poklic zdravstveni tehnik — 4-letno izobraževanje!

— ZDMSS ne vodi evidence o udeležbi medicinskih sester in tehnikov na delovnih akcijah, njihova udeležba pa je prav gotovo evidentirana v njihovih delovnih organizacijah.

— Za »zaščito« delovne obleke medicinskih sester ni nobene podlage, saj je tudi zanje le zaščitna obleka.

— Pripravljajo se nove zdravstvene izkaznice, ki jih bo pripravil Zavod SRS za zdravstveno varstvo, skladno z oblikovanjem in uresničevanjem celovitega zdravstveno-informacijskega sistema. Ker bo priprava novih zdravstvenih izkaznic povezana z velikimi materialnimi (deviznimi) sredstvi, se bo njihova izdaja prav gotovo zavlekla.

Iz dokumentov ZDMSS (J. Strajnar)

strokovna srečanja

STROKOVNI SEMINAR SEKCIJE ZA MEDICINO DELO V RADOVLJICI

Medicinske sestre Zveze društev medicinskih sester Slovenije — Sekcije za medicino dela smo se po dveh letih zopet zbrale na strokovnem seminarju. Naše strokovno srečanje je bilo 2. in 3. aprila 1982 v Radovljici. Udeležilo se ga je 64 medicinskih sester, ki delajo na področju medicine dela, in to iz vse Slovenije.

V okviru strokovnega seminarja smo imeli štiri strokovna predavanja, ogled delovne organizacije in sekijski sestanek.

Naša znana tovarna Elan v Begunjah nam je omogočila ogled delovnega procesa pri izdelavi plastičnih čolnov in smuči, seznanili pa so nas tudi z razvojem delovne organizacije in tudi s problematiko škodljivega vpliva delovnega procesa na zdravje njihovih delavcev.

Od štirih strokovnih predavanj sta bili dve temi vezani na delovni proces v tovarni Elan. Zdravnica Marjana Ravnihar-Kunstelj nam je predavala o škodljivih vplivih delovnega okolja na zdravje delavcev v proizvodnji čolnov iz ojačanih poliestrskih smol, medicinska sestra Tea Andrlje pa o ugodnem vplivu asanacije delovnega mesta na kontaktne okvare pri aralditu.

Dve predavanji sta bili s področja fiziologije dela. Obe predavateljici sta bili višji medicinski sestri. Ana Čop nam je predstavila temo Določitev ostrine vida pri strugarjih v Železarni Jesenice, Anica Osovnikar pa Biomehanska analiza nekaterih položajev medicinske sestre pri postiljanju postelje.

Po strokovnem delu seminarja smo imeli še organizacijski sestanek Sekcije za medicino dela. Obravnavali smo poslovnik sekcije ter predlog kandidatov za nove člane odbora naše sekcije, kajti v juniju bomo imeli volilni občni zbor.

Na tem sestanku smo obravnavali tudi drugo tekočo problematiko. Predsednica sekcije nas je opozorila, da se moramo zavedati, da smo članice sekcije tudi članice društev medicinskih sester; da se moramo bolj povezovati z društvi in se ne bi smeli zapirati vase. Medicinske sestre, ki niso članice društev, ne morejo biti članice sekcije. Po anketi iz leta 1980 je 319 članic Sekcije za medicino dela.

V nadaljevanju nas je glavna medicinska sestra Inštituta za medicino dela, prometa in športa Majda Gorše seznanila z delom inštituta kot republiške ustanove službe za medicino dela.

Strokovni seminar v Radovljici je dobro uspel, pa ne le zaradi številne udeležbe, ampak tudi zaradi kvalitetnih predavanj in izmenjave izkušenj in mnenj med kolegicami.

Marija S a v i č , Univerzitetni inštitut
za medicino dela, prometa in
športa, Ljubljana

PODCENJEVANJE LASTNEGA ZNANSTVENO-RAZISKOVALNEGA DELA

Pokazalo se je, da se znanstveno-raziskovalna dejavnost ni zadosti uveljavila kot sestavni del proizvodnih in inovacijskih procesov, njen razvoj se je osamosvojil in je potekal pogostokrat v nezaželnih smereh. Ta praksa se zelo počasi umika kompleksnemu družbenemu načrtovanju, ki je pomembna komponenta krepitve družbenega značaja dohodka, popolnejšega uresničevanja svobodne menjave dela, bolj dinamičnega procesa samoupravnega združevanja gospodarstva, drugih družbenih dejavnosti in znanosti . . .

Ta kritični pogled na naš sedanji položaj na področju znanstveno-raziskovalnega dela ne pomeni tudi zanikanja doseženih rezultatov, pomembnih jugoslovanskih in tudi nekaterih zunajjugoslovanskih znanstvenih dosežkov, očitnega naraščanja in razraščanja posameznih znanstvenih disciplin, bolj razvite institucionalne in kadrovske osnove znanstvenega dela. V našem gospodarstvu smo zgradili številne sodobne zmogljivosti in si pridobili pomembna tehnološka znanja. Vse bolj uspešno urejamo danes tudi zelo zapletene tehnološke probleme v gradbeništvu, kmetijstvu, vodnemu gospodarstvu, obrambi in zaščiti, na področju predelave kovin in nekovin ter farmacevtske industrije.

Vendar pa ne moremo biti zadovoljni s kakovostjo, produktivnostjo in učinkovitostjo naše znanstveno-raziskovalne dejavnosti, ker ni skupinskega in interdisciplinarnega dela, zastaja število znanstveno-raziskovalnih projektov. Precej nas bremeni tehnomenažerska dediščina preteklosti, podcenjujemo lastne ustvarjalne sile in možnosti, neracionalno in neselektivno uvažamo tehnologijo, licence in opremo . . .

Zveza komunistov se že dlje časa zavzema za hitrejši razvoj družbenih znanosti in marksistične znanstvene teorije, ki v dosedanjem obdobju, čeprav kažejo stalni vzpon, zaostajajo za potrebami in možnostmi družbe. Nujno je širiti zavest, da daje Zveza komunistov največji aktivni prispevek k razvoju družbenih ved z doslednim uresničevanjem lastnega idejnopolitičnega in teoretičnega prednjačenja v revolucionarni praksi proletariata in z bojem proti pragmatizmu in praktikizmu, ki se zadnji čas širita v njenih vrstah . . .

**12. kongres Zveze komunistov
Jugoslavije (1982)**

osebne vesti

ALJA FAZARINC JE DOBILA NAGRADO ICN-3M ZA LETO 1982

Ob otvoritvi strokovnega seminarja Medicinska sestra in duševno zdravje, ki ga je od 15. do 17. aprila letos v Opatiji organizirala Zveza društev medicinskih sester Jugoslavije, je bila krajša slovesnost, na kateri je predstavnik družbe 3M g. Werner F. Schwering izročil **višji medicinski sestri, dipl. organizatorju dela Alji Fazarinc**, iz Ljubljane tradicionalno nagrado ICN-3M za leto 1982.

Alja Fazarinc, predsednica Zveze društev medicinskih sester Slovenije

Družba 3M (Minnesota Mining and Manufacturing Company) ima dolgoletne izkušnje pri izdelovanju raznovrstnih izdelkov, pripomočkov, instrumentov in aparatur, ki se veliko uporabljajo tudi v medicini. Osrednjo pozornost in materialno podporo namenja intenzivnemu razvoju — raziskovalnemu delu, ki ga uresničujejo številni znanstveni in tehnični sodelavci. Iz te usmeritve izhaja tudi spoznanje, da je za širjenje in učinkovito uporabo pripomočkov, instrumentov in aparatur potrebno strokovno in tehnično usposabljanje in izpopolnjevanje tudi zdravstvene delavce, še posebej medicinske sestre. Te namreč samostojno opravljajo čedalje zahtevnejše naloge na področju zdravstvene nege bolnika, pri diagnostični obravnavi, zdravljenju in rehabilitaciji bolnikov.

Prav iz teh razlogov je družba 3M že pred dvanajstimi leti uvedla štipendije. Vsako leto podeli tri štipendije po 7.500 ameriških dolarjev, s katerimi omogočajo trem medicinskim sestram strokovno izpopolnjevanje v enem izmed svetovno znanih zdravstvenih centrov.

Za letošnje štipendije so kandidirale članice zveze medicinskih sester iz triinpetdesetih držav, med njimi tudi Alja Fazarinc, ki jo je predlagala Zveza društev medicin-

skih sester Jugoslavije. Štipendije so dobile: Ada Agasso (Argentina), Carolyn Pepler (Kanada) in Dotnie Smith (Jamajka).

Ker naša kandidatka — Alja Fazarinc za štipendijo ni bila izbrana, ji je družba 3M za

»pomemben prispevek pri uveljavljanju zdravstvene nege bolnika ter oblikovanju programov usmerjenega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja za dela in naloge na področju zdravstvene nege in zdravljenja«

podelila simbolično nagrado ICN-3M (International Council of Nurses — Minesota Mining and Manufacturing Company), ki vsebuje:

— »zlati znak«, ki simbolizira svetilko Florence Nightingale oziroma »učenje in znanje«;

— častni dokument o nagradi, ki sta ga podpisala predsednica ICN in generalni direktor družbe 3M ter

— 200 ameriških dolarjev.

Nagrajenke najbrž ni treba posebej predstavljati. Višja medicinska sestra, dipl. organizator dela Alja Fazarinc, je že od leta 1977 dalje glavna medicinska sestra Kliničnega centra, sedanjega Unverzitetnega kliničnega centra v Ljubljani, od novembra 1981 dalje pa je tudi predsednica Zveze društev medicinskih sester Slovenije.

Tovarišico Fazarinc smo »ujeli« še pred počitnicami in ji v uredništvu Zdravstvenega obzornika zastavili tri vprašanja: enega kot letošnji nagrajenki ICN-3M, drugega kot glavni medicinski sestri osrednje slovenske zdravstvene institucije ter zadnjega kot predsednici Zveze društev medicinskih sester Slovenije.

Vemo, da neradi govorite o pohvalah in priznanjih, vendar ne moremo mimo mednarodnega priznanja — simbolične nagrade ICN-3M za osebni prispevek k uveljavljanju zdravstvene nege ter položaja medicinske sestre v zdravstvenem timu.

Kaj vam to priznanje pomeni?

»V zdravstvu delam že šestindvajset let. Tekom dolgoletnega dela v različnih enotah osnovnega zdravstvenega varstva, protituberkuloznem dispanzerju ter dispanzerju za medicino dela sem pridobila bogate delovne izkušnje. Najraje sem delala v bolnišnici. Za zdravstvene delavce, ki spoznajo dinamično delo in vzdušje v bolnišnicah, je namreč značilno, da se težje zadovoljijo z delom v drugih, lahko bi rekli, »mirnejših« zdravstvenih organizacijah.

Nagrada, za katero me je predlagalo predsedstvo Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije, je namenjena za zadnjih pet let mojega dela. Klinični center me je namreč delegiral že v iniciativni odbor za pripravo usmerjenega izobraževanja, članica strokovnega sveta Posebne izobraževalne skupnosti za zdravstvo, sedanje Izobraževalne skupnosti za zdravstveno usmeritev pa sem že drugo mandatno obdobje. Dela je bilo veliko. Pri nastajanju in oblikovanju programov usmerjenega izobraževanja za področje zdravstvenega varstva, na srednji stopnji se program že izvaja, sem skušala čim bolj povezati dejansko delo v zdravstvenih organizacijah z vsebino izobraževalnih programov. Najbrž je razumljivo, da me je še posebej zanimal program za dela in naloge na področju zdravstvene nege in zdravljenja.

Mednarodno priznanje je prav gotovo zelo veliko priznanje za moje strokovno delo na zdravstvenem in izobraževalnem oziroma širšem družbenem področju.«

Delovni dan glavne medicinske sestre je prav gotovo zelo razgiban, naporen — in zanimiv, saj ste neposredno ali posredno povezani z dejavnostjo in problemi celot-

nega Univerzitetnega kliničnega centra ter po položaju opravljate tudi številne druge naloge zunaj njega.

V zadnjem času veliko določneje razmišljamo in razpravljamo o procesu zdravstvene nege — o oceni bolnikovih potreb, dejanskih in možnih zdravstvenih problemih, vsebini in metodiki dela, o izvajanju, spremljanju in vrednotenju zdravstvene nege bolnika.

Zanima nas, kako se seznanjate z aktualnimi problemi negovalnega procesa na posameznih univerzitetnih klinikah in inštitutih?

»Delo glavne medicinske sestre Univerzitetnega kliničnega centra opravljam že šesto leto. Delo je res zelo razgibano in raznovrstno. Seveda se ne srečujem le z dejavnostjo in problematiko sestrske službe, temveč s celotno problematiko našega univerzitetnega centra. Z zdravstveno nego bolnika oziroma negovalnim procesom je tesno povezano tudi delo drugih služb, npr. delo vseh oskrbovalnih enot, ki zagotavljajo nemoteno, pogosto tudi neprekinjeno delo. Potrebno je stalno usklajevanje dela med bolnišničnimi in drugimi enotami oziroma med posameznimi temeljnimi organizacijami in tudi znotraj njih.

Na področju negovalnega procesa je usklajevanje med delovnimi organizacijami izredno uspešno. Delo usklajujemo prek kolegija glavnih medicinskih sester posameznih univerzitetnih klinik in inštitutov. Na njih obravnavamo vse aktualne probleme, ki so povezani z delom, z usklajevanjem negovalnega procesa, organizacijo in metodiko dela, ter druga sistemska vprašanja. Zadnji dve leti se enkrat ali dvakrat na leto srečam tudi z glavnimi medicinskimi sestrami vseh slovenskih bolnišnic. Takrat je še več priložnosti za izmenjavo mnenj in izkušenj.

Pri delu se poleg zdravstvenega dela srečujem tudi z izobraževanjem zdravstvenih delavcev, ki je tesno povezano z organizacijo delovne prakse, proizvodnega dela, pripravništva ter zagotovitvijo mentorstva. Za omenjena področja je še posebej potrebno usklajevanje z glavnimi medicinskimi sestrami slovenskih bolnišnic.

Prizadevamo si tudi za poenotenje negovalnih postopkov. V zadnjem letu nam je uspelo sistematično obdelati in zbrati v brošuri standardne posege iz zdravstvene nege bolnika, kar bo prav gotovo prispevalo k poenotenju vsebine in delovnih metod. Pripravljamo tudi »sistem programiranja dela«. Upam, da bomo delo končali še pred koncem letošnjega leta.

Raziskava Regionalnega urada Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) za Evropo o procesu zdravstvene nege, v kateri sodelujeta TOZD Patronažna služba Zdravstvenega doma Maribor in oddelk za zdravstveno vzgojo Zdravstvenega centra Celje, je pomembna tudi za uveljavljanje zdravstvene nege pri nas. Mislim, da bo prinesla tudi nove vsebinske in miselne spremembe — za medicinske sestre in tudi druge zdravstvene delavce. Raziskava je pri nas že sprožila razmišljanja in pobude za pripravo podiplomskega — magistrskega študija za že omenjeno področje medicine. Želimo, da bi to bilo v Sloveniji za vso Jugoslavijo, pomagali pa nam bi tudi strokovnjaki Regionalnega urada SZO za Evropo.«

Zveza društev medicinskih sester Slovenije trenutno usmerja in usklajuje dejavnost enajstih občinskih in medobčinskih društev medicinskih sester, trinajstih strokovnih sekcij ter treh komisij, uspešno pa uresničuje tudi svojo založniško dejavnost.

Kako ocenjujete njihovo dejavnost in kakšna bo vloga vse društvene organizacije pri uresničevanju usmerjenega izobraževanja za področje zdravstvene nege in zdravljenja?

»Na drugi seji predsedstva in nadzornega odbora Zveze, ki je bila 9. junija letos, so delegati društev, strokovnih sekcij in komisij poročali o uresničevanju letnega delovnega programa, spremembah v vodstvu, problemih in izkušnjah, pri organiziranju seminarjev in družabnih srečanj ter oblikah pridobivanja novih članic in članov.

Ugotavljamo izredno aktivnost društev in sekcij na vseh ravneh društvenega življenja. Še posebej moram pohvaliti sistematično strokovno izpopolnjevanje članic, prizadevno vključevanje v uresničevanje usmerjenega izobraževanja ter njihovo aktivnost na področju socialnega varstva in skrbstva ter zdravstveno-vzgojnega dela v krajevnih skupnosti. Precej se je okrepilo tudi članstvo društev, dve novi sekciji — Sekcija oftalmoloških medicinskih sester in Sekcija kirurških medicinskih sester pa bosta povezovali strokovne interese članic z omenjenih področij.

Društva in sekcije bodo še naprej sodelovale pri uresničevanju usmerjenega izobraževanja, tako na področju izobraževanja, usposabljanja in izpolnjevanja (specializacije). Veliko pričakujemo od šolske sekcije, saj bi z njeno pomočjo uspešneje povezovali »delo in znanje«. Potrebno bo še veliko dela, da bodo pripravljene vsi programi. Čez tri leta bomo dobili prve diplomante usmerjenega izobraževanja. Njihovo splošno znanje bo večje, manjše pa bo strokovno znanje, spretnost in usposobljenost za delo. Vso društveno organizacijo čakajo torej nove odgovorne naloge.«

Tovarišci Fazarinc se za odgovore lepo zahvaljujemo. Želimo ji še veliko delovnih uspehov, ob njih pa tudi veliko osebne veselja in vztrajnosti.

Janez Strajnar

OBVESTILO LJUBLJANSKEGA DRUŠTVA MEDICINSKIH SESTER!

Društvo medicinskih sester Ljubljana obvešča svoje člane, da ima društvo uradne ure vsako drugo sredo v mesecu — 8. avgusta, 13. oktobra, 10. novembra in 8. decembra od 14.30 do 16.30. ure v društveni pisarni na Univerzitetni kliniki za infektivne bolezni in vročinska stanja, Ljubljana, Japljeva 2.

Članice oziroma poverjenice lahko dobijo potrebne informacije tudi na dan rednih strokovnih predavanj, ki jih društvo organizira **zadnji petek v mesecu** v prostorih Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani.

Program strokovnega izpopolnjevanja za medicinske sestre, tehnike in druge zdravstvene delavce je za letošnje leto naslednji:

— **septembra:** teme iz splošnega ljudskega odpora in prikaz filma RTV Ljubljana o partizanskih bolnišnicah na Slovenskem;

— **oktobra:** teme o starostnikih in obisk doma starejših občanov v Tisju;

— **novembra:** teme o aktualnih problemih v splošnih ambulantah zdravstvenih domov;

— **decembra:** teme iz ginekologije in porodništva.

Vse članice in člane vabimo k aktivnemu sodelovanju!

Boža Kavčič,
sekretar društva

KDO JE MODREJŠI? TISTI, KI VSE SPREJME, ALI TISTI, KI SE ODLOČI, DA NE BO NIČESAR SPREJEL? JE ODPOVED MODROST?

Ionesco

beležke ob knjigah

Primož Schauer: HUMANA GENETIKA

Izdala založba Univerzum; Ljubljana 1981; 207 strani; 100 fotografij in risb; cena broš.: 395 dinarjev.

Uvod h knjigi, ki razkriva skrivnosti človekovega mikrokozmosa, je napisal prof. dr. Hubert Pehani, učitelj številnih generacij medicincev in biologov, ustanovitelj in dolgoletni predstojnik Inštituta za biologijo človeka v Ljubljani. Dedovanje je namreč ena bistvenih lastnosti življenja in razumevanje le-tega je temeljno izhodišče za presojanje številnih bioloških problemov. Seveda so se problemi, s katerimi se ne srečujejo raziskovalci, temveč tudi zdravniki v praksi, predvsem pediatri, precej spremenili. Na področju humano genetičnega raziskovanja moremo z novimi citološkimi in biokemičnimi raziskavami prepoznati dedne bolezni v njihovi genetični podlagi. S praktično uporabo molekularno genetičnih spoznanj že posegamo v različne procese delovanja, s tem pa se odpirajo nove možnosti za obvladovanje in vodenje genetičnih procesov. Uspešnejše in popolnejše je tudi genetično svetovanje, npr. pri porokah med sorodniki in še posebej v družinah, ki so že imele potomce z dedno boleznijo ali anomalijo.

Avtor prof. dr. Primož Schauer, profesor na Inštitutu za biologijo človeka Medicinske fakultete v Ljubljani, v predgovoru pojasnjuje namen knjige: »... skušamo podati samo to, kar naj bi ostala študentova in pozneje zdravnikova last ali pa vsaj spomin nanjo, ki naj bi ga v nekaterih kritičnih okoliščinah svoje življenjske prakse spomnil, da se je treba še s kom posvetovati in tako omiliti, če že ne preprečiti marsikatero hudo okvaro...; genetika je

preučevanje razlik, medicinska genetika pa je študij tistih razlik, ki lahko povzročijo bolezen ali pa so pravzaprav le delček vseh razlik, ki nas ločijo od individuov iste vrste...«

Naslovnica vsebuje posnetek dveh zdravih in ene genetsko okvarjene rdeče krvničke. Knjiga, ki jo je avtor posvetil svoji hčerki Ingrid, vsebuje dvanajst poglavij, v katerih so zbrane vse osnovne, sodobne in preverjene informacije, ki so potrebne za pridobitev temeljnega znanja. Vsako poglavje vsebuje tudi seznam tujih in domačih virov, ki bo radovednejšega medicinca in biologa usmeril k poglobljanju in dopolnjevanju znanja.

Prvi del knjige obravnava mehanizme dedovanja, kromosome in komosomske nepravilnosti; nadaljuje z molekularno genetiko in hemoglobinopatijami, z biokemičnimi temelji humane genetike, imunogenetiko ter preide v prikaz genetičnih markerjev v krvi. Poglavje Genetika in imunost je bilo zaupano znani strokovnjakinji doc. dr. Mateji Bohinjec.

Drugi del knjige obravnava načine dedovanja, dedne dejavnike pri nekaterih običajnih boleznih, razvojno, populacijsko in radiacijsko genetiko ter genetično svetovanje.

Sklepno poglavje vsebuje Napatke za nadaljnje branje, ki zajemajo priporočljivo slovstvo. Med štiridesetimi naslovi razprav in knjig najdemo kar devet domačih, jugoslovanskih avtorjev.

Poglavje o genetičnem svetovanju razkriva uporabnost aplikativne znanosti. Avtor opiše tudi delo genetičnega svetovalca: »... pri svojem delu se srečuje s tremi problemi: (1) postavlja natančno diagnozo (predrojstveno in porojstveno) na podlagi klinične preiskave in laboratorijskih preizkusov, (2) razpravlja o prognozi, primerčnosti in vrednosti kateregakoli načina zdravljenja in preprečevanja bolezni ter (3) določa velikost tveganja ponovitve določene dedne bolezni, razlaga vrsto in način nastanka neke okvare, pojasnjuje genetične zaplete, blaži občutke krivde in z razumevanjem pomaga staršem pri odločitvah. V primeru, ko se zdi nekemu paru

tveganje nesprejemljivo, se z njim posvetuje in skuša najti najprimernejšo rešitev, vključno z vprašanji načrtovanja družine, sterilizacije in prenatalne diagnoze...« (stran 192).

Knjiga Humana genetika vsebuje torej vse temeljne informacije o človekovi dednosti in njenih pojavih, namenjena pa je predvsem študentom medicine in biologije. Koristno jo bodo uporabljali tudi zdravniki specialisti, zdravniki splošne medicine, psihologi, sociologi ter medicinske sestre, ki delajo v posvetovalnicah.

Janez Strajnar

iz Biomedicine slovenice

- nega bolnika;
- nega na domu;
- medicinske sestre;
- bolnik, zdravnik — bolnik, odnosi;
- zdravstvena vzgoja;
- raziskava — teoretični modeli;

Grabovšek A., Koselj M.: **Hemodijaliza diabetičara**; I. jugosl. simp. o hemodijalizi, Zagreb 1981; Zbornik radova; L=1981; STR=23—26; S—T=2; R=O; primarni članek; diabetes melitus-komplikacije, hemodializa, ledvična okvara — kronična, sestre medicinske;

● Prusnik M., Drinovec J., Kveder R.: **Uvodenje i njega flebokatetra za hemodijalizu**; I. jugosl. simp. o hemodijalizi, Zagreb 1981; Zbornik radova; L=1981; STR=27—30; S—T=O; R=O; primarni članek; hemodializa-metode, kateterizacija-metode, kateterizacija-škodljivi učinki, bakterijske infekcije, postoperativna nega, sestre medicinske;

● Geber L., Drinovec J., Kveder R.: **Ugrađivanje i obskrba AV šanta**; I. jugosl. simp. o hemodijalizi, Zagreb; Zbornik radova; L=1981; STR=31—34; S—T=O; R=O; strokovni članek; hemodializa, arteriovenski šant — kirurški-metode, postoperativna nega, sestre medicinske;

● Lorbek V., Drinovec J.: **Mesto medicinske sestre kod bolesnika s akutnom renalnom insuficijencijom**; I. jugosl. simp. o hemodijalizi, Zagreb 1981; L=1981; STR=43—47; S—T=O; R=O; strokovni članek; ledvica, odpoved akutna-nega; ledvica, odpoved akutna-dietna terapija, hemodializa, peritonealna dializa, postoperativna nega, stare medicinske;

● Čalić M., Drinovec J., Luzar S.: **Organizacija izvenhospitane dijalize**; I. jugosl. simp. o hemodijalizi, Zagreb 1981; Zbornik radova; L=1981; STR=49—52; S—T=2; R=O; strokovni članek; ledvica, odpoved akutna, hemodializa na domu-metode, nega na domu, sestre medicinske.

● Repovš D.: **Vloga in naloge zdravstvene vzgoje — uvodni referat**; Zdravstveno varstvo; L=1981; VOL=20; ZV=10; STR=1—1; S—T=O; R=O; uvodnik; zdravstvena vzgoja, zdravstvene službe, prebivalstvo, Rdeči križ, Slovenija; 3. slovenski stomatološki dnevi, Portorož 1981;

● Premik M., Farčnik F.: **Splošna metodologija načrtovanja zobozdravstvene vzgoje**; Zdravstveno varstvo; L=1981; VOL=20; ZV=10; STR=23—28; S—T=2; R=6; pregledni članek; zobozdravstvena vzgoja, zobozdravstvena služba, prebivalstvo, Slovenija; 3. slovenski stomatološki dnevi, Portorož 1981;

● Bartenjev M.: **Zobozdravstvena vzgoja v otroškem in mladinskem zobozdravstvu**; Zdravstveno varstvo; L=1981; VOL=20; ZV=10; STR=29—30; S—T=O; R=O; strokovni članek; zobozdravstvena vzgoja, zobozdravstvo otroško; 3. slovenski stomatološki dnevi, Portorož 1981;

● Rode M.: **Zdravstvena vzgoja odraslih**; Zdravstveno varstvo; L=1981; VOL=20; ZV=10; STR=31—34; S—T=O; R=7; pregledni članek; zobozdravstvena vzgoja, zobozdravstvena služba, odrasli; 3. slovenski stomatološki dnevi, Portorož 1981;

● Farčnik F., Vrbič V., Premik M., Toth M., Bartenjev M.: **Motiviranje in vzgoja prebivalstva za izvajanje zobozdravstvenih preventivnih pregledov**; Zdravstveno varstvo; L=1981; VOL=20; ZV=10; STR=35—38; S—T=O; R=O; strokovni članek; zobozdravstvena vzgoja, zobozdravstvene službe, preventivno zobozdravstvo, prebivalstvo; 3. slovenski stomatološki dnevi, Portorož 1981;

● Dovečar F., Klinar M.: **Možnosti vključevanja zobozdravstvene vzgoje v redne programe izobraževanja**; Zdravstveno varstvo; L=1981; VOL=20; ZV=10; STR=39—45; S—T=O; R=O; strokovni članek; zobozdravstvena vzgoja, otrok, šole; 3. slovenski stomatološki dnevi Portorož 1981;

● Drinovec J., Pirc J.: **DIETA PRI LEDVIČNIH BOLEZNIH**. Centralni zavod za napredek gospodinjstva; Ljubljana: Centralni zavod za napredek gospodinjstva, 1982; 202 strani; ilustr.; slov.; (ledvične bolezni, ledvica-fiziologija, ledvični kamni, hipertenzija, urinarni trakt, infekcija, ledvica, odpoved-kronična, ledvica, odpoved akutna, hemodializa, peritonealna dializa, diete, dietne beljakovine, voda, natrij, kalij, prehrabena vrednost, jedilniki);

● Rossmassler S. A. (Ed), Watson D. G. (Ed): **DATA HANDLING FOR SCIENCE AND TECHNOLOGY: AN OVERVIEW AND SOURCEBOOK**. Amsterdam (ETC): North-Holland, 1980; 200 strani; angl.; (informacija, sistemi iskanja, znanost, tehnologija); Centralna medicinska knjižnica — 33838;

● Hudolin V.: **PSIHIAetriJA**. Zagreb: Jugoslavenska medicinska naklada, 1981; 469 strani; ilustr.; hrvat.; (psihiatrija, duševne motnje); Centralna medicinska knjižnica — II. 13220;

● Henderson D., Gillespie R. D., Batchelor I. R. C. (Ed): **HANDERSON AND GILLESPIE'S TEXTBOOK OF PSYCHIATRY: FOR STUDENTS AND PRACTITIONERS**. 10th ed., 4th print.; Oxford University Press, 1978; 590 strani; angl.; (psihiatrija, duševne motnje); Centralna medicinska knjižnica — 33647;

● Schauer P.: **HUMANA GENETIKA**. Ljubljana: Univerzum 1981; 207 strani; ilustr.; slov.; (genetika človeka); Centralna medicinska knjižnica — 33775;

● Likar M.: **USODA NALEZLJIVIH BOLEZNI**. Ljubljana: Državna založba Slovenija, 1981; 210 strani; ilustr. (izvirno slikovno gradivo je prispeval Borut Drinovec); slov.; (infekcijske bolezni, zgodovina medicine); Centralna medicinska knjižnica — 33831;

● Han S. et al.: **OSNOVI INFORMATIKE: ZBIRKA ZADATAKA**. Beograd: Savremena administracija, 1981; 152 strani; ilustr.; srbohrvat.; (informatika); Centralna medicinska knjižnica — 33835;

● Rugelj J.: **ALKOHOLIZEM IN ZDRUŽENO DELO**. Ljubljana: Center za samoupravno normativno dejavnost, 1981; 235 strani; priročniki, 77 slov.; alkoholizem, samoupravljanje); Centralna medicinska knjižnica — 33820;

● Stibic V.: **PERSONAL DOCUMENTATION FOR PROFESSIONALS: MEANS AND METHODS**. Amsterdam (ETIC): Nort-Holland, 1980; 226 strani; ilustr.; angl.; (dokumentacija, informacija, sistemi iskanja); Centralna medicinska knjižnica — 33826;

● Van Rijsbergen C. J.: **INFORMATION RETRIEVAL**. 2nd ed. Reprint;

London (ETC): Butterworths, 1981; 217 strani; angl.; (informacija, sistemi iskanja); Centralna medicinska knjižnica — 33829;

● Han S., Balban N.: **OSNOVI INFORMATIKE**. Beograd: Savremena administracija, 1981; 446 strani; ilustr.; srbohrvat.; (informatika); Centralna medicinska knjižnica — 33834;

● Lapajne D. (Ed) et al.: **IZBIRA VISOKOŠOLSKEGA ŠTUDIJA. INFORMACIJA O VISOKEM ŠOLSTVU V SR SLOVENIJI KOT PRIPOMOČEK PRI IZBIRI ŠTUDIJA**. Ljubljana: Zveza skupnosti za zaposlovanje SRS, 1976; 510 strani; slov.; (poklicna usmeritev, Slovenija, vzgoja in izobraževanje); Centralna medicinska knjižnica — 33841;

● Konjhodžić F.: **PRINCIPI I PRAKSA URGENTNE MEDICINE**. Sarajevo: »Veselin Mesleša«, 1981; 263 strani; ilustr.; srbohrvat.; Biblioteka univerzitetских udžbenika i priručnika; (urgentna medicina); Centralna medicinska knjižnica — II. 13270;

● Resnik Z. (Ed): **MJESTO, ULOGA I ZADACI MEDICINSKE SESTRE U INTEGRALNOJ ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI U OPĆENARODNOJ ODBRANI**.

Seminar, 4, Varaždin: Savez društava medicinskih sestara Jugoslavije, 1980; 99 strani; ilustr.; srbohrvat.; (splošni ljudski odpor, zdravstveno varstvo, izredne razmere, sestre medicinske); Višja šola za zdravstvene delavce — knjižnica — 628.1 : 355.02;

● Pokorn D.: **DIETNA KUHINJA. KAKO SI OHRANIMO ZDRAVJE Z IZBRANO PREHRANO**. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1980; 269 strani; ilustr.; slov.; (dietetika, prehrana zdravje); Višja šola za zdravstvene delavce — knjižnica — 613.2;

● Anonim: **MEDICINSKA ENCIKLOPEDIJA**. Knjiga I. (A-J). Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1980; 458 strani; ilustr.; slov.; naslov originala: Larousse de la Medicine, 1971; (enciklopedije, medicina); Višja šola za zdravstvene delavce — knjižnica — 03 : 61;

● Lock S., Smith A.: **DRUŽINSKI ZDRAVSTVENI LEKSIKON**. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1980; 535 strani; ilustr.; slov.; (enciklopedije, zdravje, bolezen, prva pomoč); Višja šola za zdravstvene delavce — knjižnica — 03 : 61; [Biomedicina slovenica, leto 1982, vol. 6, št. 2]

ZA USTVARJALNEGA ČLOVEKA JE ZNAČILNO TUDI TO, DA IMA ČUT ZA NOVO, ENKRATNO, POMEMBNO, VREDNO, DA V VSEM NE SLEDI DRUGIM, TEMVEČ IŠČE SVOJA POTA IN REŠITVE. NE GRE LE ZA ODKRIVANJE ALI USTVARJANJE POPOLNOMA NOVEGA, ENKRATNEGA, NENAVADNEGA, KER TO V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU OBIČAJNO NE PRIDE V POŠTEV, TEMVEČ GRE ZA BOLJ ALI MANJ POSREČENE KOMBINACIJE, GRE ZA SINTEZO, ZA POSPLOŠITVE, ZA POSREČENE METODE PRI REŠEVANJU PROBLEMOV. GRE TUDI ZA SPOSOBNOST PREDVIDEVANJA, ZA TO, DA VEMO, KAJ BI SE UTEGNILO ZGODITI V DANIH OKOLIŠČINAH. GRE TUDI ZA SPOSOBNOST INTELIGENTNE IMPROVIZACIJE, ZA MANJŠO ODVISNOST OD UREJENIH PRAVIL IN TRADICIJ.

Milan Divjak (1980)